
VKP(b):n XII EDUSTAJAKOKOUS⁶¹

huhtikuun 17—25 pnä 1923

*Venäjän kommunistisen puolueen
(bolševikkien)
kahdestoista edustajakokous.
Pikakirjoituspöytäkirja. M., 1923*

14 J. V. Stalin. 5 osa

1. VKP(b):n KESKUSKOMITEAN ORGANISATOORINEN TOIMINTASELOSTUS

huhtikuun 17 pnd

Toverit! Olen sitä mieltä, että „Keskuskomitean tiedonannoissa“⁶² julkaistu Keskuskomitean toimintaselostus on yksityiskohtiensa puolesta aivan riittävä, joten tässä Keskuskomitean organisatoorisessa toimintaselostuksessa ei ole syytä siihen toistamiseen kajota.

Ajattelen, että Keskuskomitean organisatoorisessa toimintaselostuksessa tulee olla kolme osaa.

Ensimmäisessä osassa on puhuttava puolueen organisatoorisista yhteyksistä työväenluokan kanssa, — niistä yhteyksistä ja joukkoluontoisista järjestöistä, jotka ympäröivät puoluetta ja joiden avulla puolue johtaa työväenluokkaa ja työväenluokka tehdään puolueen armeijaksi.

Toimintaselostuksen toisessa osassa on mielestäni puhuttava niistä organisatoorisista yhteyksistä ja joukkoluontoisista järjestöistä, joiden kautta työväenluokka on yhteydessä talonpoikaiston kanssa. Se on valtiokoneisto. Valtionkoneiston avulla työväenluokka puolueen johdolla johtaa talonpoikaistoa.

Kolmannen ja viimeisen osan on koskettava itse puoluetta elimistönä, joka elää omaa erikoista elä-

määnsä, ja järjestönä, joka antaa tunnuksia ja valvoo niiden toteuttamista.

Siirryn toimintaselostuksen ensimmäiseen osaan. Minä puhun puolueesta etujoukkona ja työväenluokasta puolueemme armeijana. Analogian mukaan voisi näyttää siltä, että tässä on samanlaiset suhteet kuin sotilaallisellakin alalla, s.o., että puolue antaa käskyjä, lennättimitse annetaan tunnuksia ja armeija, s.o. työväenluokka, täyttää nämä käskyt. Sellainen käsitys on perinpohjin väärä. Poliittisella alalla on asia paljoo monimutkaisempi. Asia on niin, että sotilaallisella alalla päällystö itse luo armeijan, se itse muodostaa sen. Poliittisella alalla sitävastoin puolue ei luo omaa armeijaansa, vaan saa sen, — tämä armeija on työväenluokka. Toinen eroavaisuus on siinä, että sotilaallisella alalla päällystö ei vain luo armeijaa, vaan myös muonittaa ja vaatettaa sen. Poliittisella alalla meillä ei ole sellaista ilmiötä. Puolue ei muonita eikä vaateta armeijaansa, työväenluokkaa. Juuri sen vuoksi asia on politiikassa paljoo monimutkaisempi. Juuri sen vuoksi politiikassa luokka ei ole riippuvainen puolueesta, vaan päinvastoin. Sen vuoksi poliittisella alalla on luokan etujoukon, s.o. puolueen, johdon toteuttamiseksi välttämätöntä, että puoluetta ympäröisi laaja puolueen ulkopuolella olevien joukkojärjestöjen verkosto, jotka ovat puolueelle koskettimia, joiden avulla se siirtää tahtonsa työväenluokkaan ja työväenluokka muuttuu hajanaisesta joukosta puolueen armeijaksi.

Ja nyt siirryn tarkastelemaan, minkälaisia ovat nämä järjestöt, nämä yhdysliinat, jotka yhdistävät puoluetta luokkaan, minkälaisia ovat nämä järjestöt

ja mitä puolue on ennättänyt tehdä vuodessa näiden järjestöjen lujittamiseksi.

Ensimmäinen ja tärkein yhdyshihna, ensimmäinen ja tärkein välityskoneisto, jonka avulla puolue on yhteydessä työväenluokan kanssa, ovat ammattiliitot. Jos otetaan numerotietoja tämän tärkeimmän puoluetta luokkaan yhdistävän yhdyshihnan lujittamisesta, niin havaitaan, että toimintavuoden aikana puolue on voimistanut ja lujittanut vaikutustaan liittojen johtavissa elimissä. En puhu Ammattiliittojen Yleisvenäläisestä Keskusneuvostosta. Sen kokoonpano on kaikille tunnettu. En ryhdy puhumaan myöskään liittojen Keskuskomiteoista. Puhun pääasiallisesti ammattiliittojen läänikomiteoista. Viime vuonna, puolueemme XI edustajakokouksen edellä, ammattiliittojen läänineuvostojen puheenjohtajista oli 27% sellaisia kommunisteja, jotka olivat liittyneet puolueeseen ennen Lokakuun vallankumousta, mutta tänä vuonna heitä on jo yli 57%. Saavutus ei ole kovin suuri, mutta se on kuitenkin saavutus. Se puhuu siitä, että puolueemme johtavat ainekset, jotka ovat liittyneet puolueeseen ennen Lokakuun vallankumousta, pitävät käsissään johdon perusohjaksia liitoissa, joiden avulla he yhdistävät puolueen työväenluokan kanssa.

En ryhdy puhumaan työläisten ammattiliittojen kokoonpanosta yleensä. Numerot osoittavat, että viime edustajakokouksen aikana ammattiliittojen jäseniä oli luetteloilla lähes 6 miljoonaa. Tänä vuonna, tämän edustajakokouksen aikana, heitä on 4.800.000. Näyttää siltä kuin olisi otettu askel taaksepäin, mutta se vain näyttää siltä. Viime vuonna — sallinette minun sanoa täällä totuuden! — liitot antoivat paisutettuja

tietoja. Esitetyt numerotiedot eivät vastanneet tarkasti todellisuutta. Tälle edustajakokoukselle annetut numerotiedot ovat realistisempia ja totuudenmukaisempia, joskin viimevuotisia pienempiä. Pidän tätä askeleena eteenpäin ammattiliittojen jäsenmäärän pienenemisestä huolimatta. Täten siis toisaalta ammattiliittojen muuttuminen palsutetuista ja puoliksi virkakuntain tapaisista liitoista todella eläviksi liitoiksi, jotka elävät yhtä elämää johtavien elintensä kanssa, ja toisaalta puolueen johtavien aineiden prosenttimäärän suureneminen liittojen läänielimissä 27 prosentista 57 prosenttiin, — sellainen on saavutus, jonka voimme todeta puolueemme toiminnassa kuluneen vuoden ajalla ammattiliittojen lujittamisessa.

Mutta ei voida sanoa, että tällä alalla kaikki olisi hyvin. Liittojen alimmat renkaat, tehdaskomiteat, eivät ole vielä kaikkialla meidän. Esimerkiksi Harkovin läänissä olevista 146 tehdaskomiteasta 70 on sellaista, joissa ei ole ainoatakaan kommunistia. Mutta sellaiset ilmiöt ovat harvinaisia. Yleensä täytyy tunnustaa, että ammattiliittojen kehitys puoluevaikutuksen lujittumisen mielessä on sekä läänielimissä että alimmissa renkaissa kieltämättä edistynyt. Tätä rintamaa voidaan pitää puolueelle turvattuna. Liittojen alalla meillä ei ole voimakkaita vastustajia.

Toinen yhdyshihna, toinen joukkoluontoinen välityskoneisto, jonka avulla puolue pitää yhteyttä luokkaan, ovat osuuskunnat. Tarkoitan ennen kaikkea kulutusosuuskuntia, niiden työläisosaa, ja maatalousosuuskuntia, mikäli niihin kuuluu maaseudun köyhälistöä. XI edustajakokouksen aikana kulutusosuuskuntien Keskusliiton työläisjaostoihin kuului noin kolme

miljoonaa jäsentä. Tänä vuonna, tähän edustajakokoukseen tultaessa, on tapahtunut vissiä kasvua: 3.300.000. Se on hyvin vähän. Mutta meidän oloissamme, uuden talouspolitiikan oloissa, se on kuitenkin askel eteenpäin. Jos lasketaan jokaisessa työläisperheessä olevan kolme henkeä, niin osuuskunnissa on työläisväestöä lähes 9 miljoonaa henkeä, jotka kuluttajina on järjestetty kulutusosuuskuntien ympärille, joissa puolueen vaikutus kasvaa päivä päivältä...

Viime edustajakokouksessa meillä ei ollut tietoja siitä, kuinka suuret voimat puolueella oli kulutusosuuskunnissa, 2—3—5%, ei enempää. Tämän edustajakokouksen aikana meillä on kulutusosuuskuntien Keskusliiton läänielimissä jo vähintään 50% kommunisteja. Ja se myöskin on askel eteenpäin.

Vähän huonommin on asia maatalousosuuskunnissa. Sellaisinaan ne kieltämättä kasvavat. Viime vuonna, edustajakokouksen aikana, maatalousosuuskunnat yhdistivät vähintään 1.700.000 talonpoikaistaloutta. Tänä vuonna, tämän edustajakokouksen aikana, ne yhdistävät vähintään 4.000.000 talonpoikaistaloutta. Siinä on määrätty osa köyhälistöä, joka pyrkii proletariaatin puoleen. Juuri sen vuoksi on mielenkiintoista saada selville, missä määrin puolueen vaikutus on kasvanut maatalousosuuskuntien alalla. Numero-tietoja viime vuodelta meillä ei ole. Tänä vuonna osoittautuu maatalousosuuskuntien läänielimissä olevan ainakin 50% kommunisteja (vaikka nämä luvut näyttävät minusta epäiltäviltä). Jos se on totta, niin se on jättiläismäinen askel eteenpäin. Huonommin ovat asiat alimmissa renkaissa, joissa me emme ole vielä-

kään kyenneet vapauttamaan paikallisia osuuskuntia meille vihamielisten voimain vaikutuksesta.

Kolmas yhdyshihna, joka yhdistää luokkaa puolueeseen, on nuorisoliitto. Tuskin tarvitsee todistella nuorisoliiton ja yleensä nuorison valtavaa merkitystä puolueemme kehityksessä. Käytettävissämme olevien numerotietojen mukaan viime vuonna, XI edustajakokouksen aikana, meillä laskettiin nuorisoliitossa olleen vähintään 400.000 jäsentä. Sitten vuoden 1922 puolivälissä, jolloin alkoi henkilökunnan supistaminen, jolloin kiinnostusta ei oltu vielä riittävässä määrin toteutettu ja jolloin nuorisoliitto ei vielä kyennyt soveltautumaan uusiin oloihin, jäsenmäärä laski 200.000:een. Nykyään, erikoisesti viime vuoden syksystä lähtien, meillä on tapahtunut nuorisoliiton jäsenmäärän valtava kasvu. Liittoon kuuluu vähintään 400.000 jäsentä. Kaikkein ilahduttavinta on se, että nuorisoliitto kasvaa ensi kädessä työläisnuorisosta. Sen kasvu tapahtuu ennen kaikkea niillä alueilla, joissa meillä nousee teollisuus.

Te tiedätte, että nuorisoliiton perustoiminta työläisten keskuudessa tapahtuu tehdaskouluissa. Tätä alaa koskevat numerotiedot osoittavat, että viime vuonna, XI edustajakokouksen aikana, meillä oli noin 500 tehdaskoulua, joissa oli 44 tuhatta jäsentä. Tämän vuoden tammikuussa meillä oli yli 700 koulua ja niissä 50 tuhatta jäsentä. Mutta tärkeintä on se, että kasvu lankeaa nuorisoliiton työläisjäsenistön osalle.

Samoin kuin edellämainittua rintamaa, maatalousosuuksuntien rintamaa, täytyy nuorisorintamaakin pitää erikoisen uhattuna sen vuoksi, että puolueemme vihollisten hyökkäykset tällä alalla ovat erikoisen

itsepintaisia. Juuri täällä, näillä kahdella alalla, on puolueemme ja sen järjestöjen ponnistettava kaikki voimansa saadakseen turvatuksi itselleen määräävän vaikutusvallan.

Siirryn edelleen työläisnaisten delegaattikokouksia koskevaan kysymykseen. Tämä myös, vaikka se ehkä saattaa jäädä huomaamattakin meidän järjestöiltämme, on hyvin tärkeä ja oleellinen yhdyskoneisto, joka yhdistää puoluettamme työväenluokan naisiin. Käytettävissämme olevat numerotiedot osoittavat seuraavaa: 57 läänissä ja 3 alueella meillä oli viime vuonna, XI edustajakokouksen aikana, noin 16.000 naisdelegaattia, joista suurin osa oli työläisnaisia. Tänä vuonna, tämän edustajakokouksen aikana, näissä samoissa lääneissä ja samoilla alueilla meillä on vähintään 52.000 delegaattia, joista on työläisnaisia 33.000. Tämä on valtava askel eteenpäin. On otettava huomioon, että tämä on rintama, johon me olemme tähän asti kiinnittäneet vähän huomiota, mutta sillä on meille tavattoman suuri merkitys. Kun kerran asia edistyy, kun kerran on olemassa maaperä myöskin tämän järjestön lujittamiseksi, laajentamiseksi ja puolueen koskettimien suuntaamiseksi pappien vaikutuksen murtamiseen nuorison keskuudessa, jota naiset kasvattavat, niin on luonnollista, että puolueen yhtenä lähimpänä tehtävänä on oltava mitä tarmokkaimman toiminnan kehittäminen tälläkin, todella uhatulla rintamalla.

Siirryn kouluasiaan. Tarkoitin poliittisia kouluja, neuvosto- ja puoluekouluja ja kommunistisia yliopistoja. Ne ovat myöskin järjestö, jonka avulla puolue kehittää kommunistista valistusta, kouluttaa valistus-

työn päällikkökuntaa, joka kylvää työläisväestön keskuudessa sosialismin siementä, kommunismin siementä ja yhdistää siten puoluetta henkisin sitein työväenluokan kanssa. Numerot osoittavat, että neuvosto- ja puoluekoulujen oppilasmäärä oli viime vuonna lähes 22 tuhatta. Tänä vuonna se on vähintään 33.000, jos otetaan lukuun myöskin kaupunkien poliittisen tiedon koulut, joita rahoittaa Poliittisen valistustyön Päähallinto. Mitä tulee kommunistisiin yliopistoihin, joilla on valtava merkitys kommunistisessa valistustyössä, niin sillä alalla on kasvu vähäinen: niissä oli noin 6 tuhatta oppilasta, nyt on 6.400. Puolueen tehtävänä on ponnistaa kaikki voimat tällä rintamalla ja voimistaa työtä kommunistisen valistustyön päällikkökunnan kasvattamisen ja valmistamisen alalla.

Siirryn lehdistökysymykseen. Lehdistö ei ole joukkojärjestö, mutta siitä huolimatta se rakentaa näkymättömän yhdyssiteen puolueen ja työväenluokan välille, — yhdyssiteen, joka voimansa puolesta on verrattavissa jokaiseen muuhun joukkoluontoiseen välityskoneistoon. Sanotaan, että lehdistö on kuudes valtakunta. En tiedä, minkälainen valtakunta se on, mutta se, että sillä on voimaa ja suuri ominaispaino, on kiistatonta. Lehdistö on kaikkein voimallisin väline, jonka avulla puolue puhuu joka päivä ja joka tunti työväenluokan kanssa omalla, sille tarpeellisella kielellä. Maailmassa ei ole olemassakaan muita keinoja eikä muuta näin joustavaa järjestöä henkisten yhdyslankojen vetämiseksi puolueen ja luokan välille. Tämän vuoksi puolueen on kiinnitettävä tähän alaan erikoista huomiota, ja täytyy tunnustaa, että tällä alalla me

olemme jo saavuttaneetkin määrättyä menestystä. Ottakaamme sanomalehdet. Ilmoitettujen numerotietojen mukaan meillä oli viime vuonna 380 sanomalehteä, mutta tänä vuonna niitä on vähintään 528. Painosmäärä oli viime vuonna 2.500.000, mutta se kustannettiin puolittain avustusvaroilla ja se oli elinkyvytön painosmäärä. Kesällä, jolloin lehdistölle annettavia avustusvaroja vähennettiin ja lehdistön oli pakko asettua itsekannattavaisuuden pohjalle, painosmäärä laski 900 tuhanteen. Tämän edustajakokouksen aikana lehtien painosmäärä on noin kaksi miljoonaa. Siis lehdistö käyttää yhä vähemmän avustusvaroja, se tulee toimeen omilla varoillaan ja on terävänä aseena puolueen käsissä turvaten sille yhteyden joukkoihin, muutoin ei painosmäärä voisi kasvaa ja pysyä saavutamallaan tasolla.

Siirryn seuraavaan välityskoneistoon — armeijaan. Armeijaa on totuttu pitämään puolustus- tai hyökkäyslaitoksena. Minä taas pidän armeijaa työläisten ja talonpoikain kokoontumispaikkana. Kaikkien vallankumousten historia puhuu siitä, että armeija on ainoa kokoontumispaikka, jossa toisistaan erillään asuvat eri läänien työläiset ja talonpojat yhtyvät ja yhdyttyään kehittävät omia poliittisia katsantokantojaan. Ei ole sattuma, että laajat mobilisatiot ja ankarat sodat aiheuttavat aina jonkin yhteiskunnallisen selkkauksen, jonkin vallankumouksellisen joukko liikkeen. Näin tapahtuu siksi, että kaikkein kaukaisimpien kolkkien talonpojat ja työläiset tapaavat ensi kerran toisensa armeijassa. Eihän voronezhilainen talonpoika tavallisesti tapaa pietarilaista eikä pihkovaalainen siperialaista, mutta armeijassa he tapaavat

toisensa. Armeija on työläisten ja talonpoikain koulu ja kokoontumispaikka, ja tältä näkökannalta katsoen puolueen voimalla ja vaikutuksella armeijassa on valtavan suuri merkitys, ja tässä mielessä armeija on mitä suuremoinen järjestö, joka yhdistää puolueen työläisten ja köyhimmän talonpoikaiston kanssa. Armeija on ainoa yleisvenäläinen, koko federatiota käsittävä kokoontumispaikka, jossa yhdyttyään eri läänien ja alueiden väki oppii ja tottuu poliittiseen elämään. Ja tässä mitä tärkeimmässä joukkoluontoisessa välityskoneistossamme on tapahtunut seuraavanlaisia muutoksia: viime edustajakokouksen aikana siinä oli kommunisteja $7\frac{1}{2}\%$, tänä vuonna heitä on jo $10\frac{1}{2}\%$. Tänä kautena armeijan miesvahvuus on supistunut, mutta armeijan laatu on parantunut. Puolueen vaikutus on kasvanut, ja tämän tärkeimmän kokoontumispaikan alalla me olemme saavuttaneet voiton kommunistisen vaikutuksen lujittamisen mielessä.

Päällikkökunnan keskuudessa, jos otetaan koko päällikkökunta joukkueen johtajia myöten, oli kommunisteja viime vuonna 10%, mutta tänä vuonna 13%. Jos otetaan päällikkökunta ilman joukkueen johtajia, niin viime vuonna oli kommunisteja 16%, mutta nykyään 24%.

Sellaisia ovat ne yhdyshihnat, ne joukkojärjestöt, jotka ympäröivät puoluettamme ja jotka yhdistämällä puolueen työväenluokan kanssa tekevät sille mahdolliseksi muuttua etujoukoksi ja tehdä työväenluokasta armeijan.

Sellainen on yhteysverkosto ja välityskoneistojen verkosto, joiden avulla puolue eroitukseksi sotilaalli-

sesta päällikkökunnasta muuttuu etujoukoksi ja työväenluokka muuttuu hajanaisesta joukosta todelliseksi poliittiseksi armeijaksi.

Puolueemme näillä aloilla saavuttama menestys näiden yhteyksien lujittamisen mielessä ei ole johtunut vain siitä, että puolueelle on karttunut kokemusta tällä alalla, eikä vain siitä, että näihin välityskoneistoihin vaikuttamisen keinot ovat tulleet täydellisemmiksi, vaan myös siitä, että maan yleinen poliittinen tila on ollut siinä apuna ja myötävaikuttajana.

Viime vuonna meillä oli nälänhätä, nälänhädän seuraukset, teollisuuden lamaannus, työväenluokan pirstoutuminen j.n.e. Tänä vuonna meillä sitävastoin on hyvä sato ja teollisuuden osittainen nousu, on alkanut proletariaatin yhteenkeräytyminen ja työläisten aseman paraneminen. Vanhat työläiset, joiden oli ennen pakko hajaantua kyliin, virtaavat jälleen takaisin tehtaisiin, ja tämä kaikki luo poliittisesti otollisen tilanteen, jotta puolue voisi alkaa laajan työn edellämainittujen yhteyskoneistojen lujittamiseksi.

Siirryn toimintaselostuksen toiseen osaan: puolue ja valtiokoneisto. Valtiokoneisto on tärkein joukko- luontoinen järjestö, joka yhdistää vallassaolevan työväenluokan puolueensa kautta talonpoikaiston kanssa ja tekee työväenluokalle mahdolliseksi johtaa puolueensa kautta talonpoikaistoa. Toimintaselostukseni tämän osan minä sidon välittömästi toveri Leninin kahteen tunnettuun kirjoitukseen⁶³.

Se ajatus, jota toveri Lenin kehitteli kahdessa kirjoituksessaan, näytti monista aivan uudelta. Minun luullakseni näissä kirjoituksissa kehitelty ajatus versoi

Vladimir Iljitshin mielessä jo viime vuonna. Muistnette hänen viime vuonna tekemänsä poliittisen toimintaselostuksen. Hän puhui siitä, että politiikkamme on oikea, mutta koneisto pettää ja siksi auto ei kulje sinne, minne pitää, vaan kääntyy sivuun. Muistaakseni Shljapnikov huomautti tähän, että autonkuljettajat ovat kelpaamattomia. Se on tietysti väärin. Aivan väärin. Poliitikka on oikea, autonkuljettaja mainio, itse auton tyyppi on hyvä, se on neuvostotyyppiä, mutta valtiokoneen osat, s.o. valtiokoneiston nämä tai nuo työntekijät, ovat huonoja, eivät ole meidän miehiämme. Siksi koneisto pettää ja kaiken tuloksena on oikean poliittisen linjan vääristeleminen. Tuloksena on vääristely eikä toteuttaminen. Valtiokoneisto, toistan sen vielä, on oikeaa tyyppiä, mutta sen osat ovat vielä vieraita, formalistisia, puolittain tsaarinvallan aikaisia ja porvarillisia. Me haluamme sellaisen valtiokoneiston, joka olisi kansanjoukkojen palvelemissen väline, mutta osa tämän valtiokoneiston väestä haluaa muuttaa sen tulolähteekseen. Tämän vuoksi koneisto yleensä pettää. Ellemme korjaa sitä, niin yksistään vain oikealla poliittisella linjalla me emme pääse pitkälle: se tulee vääristellyksi ja tuloksena on työväenluokan ja talonpoikaiston välien rikkoutuminen. Tuloksena on se, että vaikka me olemmekin ohjauspyörän takana, niin auto ei tottele meitä. Tapahtuu auto-onnettomuus. Tällaisia olivat ne ajatukset, joita toveri Lenin kehitteli jo viime vuonna ja jotka hän nyt tänä vuonna yhdisti sopusuhtaiseksi Keskuskontrollikomitean ja Työläis-talonpoikaisspektin uudelleenjärjestämisen systeemiksi siinä mielessä, että uudelleenjärjestetty tarkastuskoneisto muuttuisi

voimavivuksi koneiston kaikkien osien uudelleenjärjestämistä varten, vanhojen kelpaamattomien osien uusiin vaihtamista varten, jos me todella haluamme saada auton kulkemaan sinne, minne sen pitää kulkea.

Siinä on toveri Leninin ehdotuksen perusajatus.

Voisin viitata sellaiseen tosiasiaan kuin Orehovo-Zujevon trustin tarkastukseen, joka trusti on järjestetty neuvostotyyppiin ja jonka tehtävänä on valmistaa mahdollisimman paljon tehdastuotteita ja varustaa niillä talonpoikaista, mutta tämä neuvostotyyppiin järjestetty trusti siirsi tuotetut tehdasvalmisteet yksityiseen taskuun valtion etujen vahingoksi. Auto ei kulkenut sinne, minne sen olisi pitänyt kulkea.

Voisin viitata myös tosiasiaan, jonka toveri Voroshilov minulle äskettäin kertoi. Meillä on sellainen laitos, jota nimitetään Teollisuusbyrooksi. Sellainen laitos oli kaakkoisella alueella. Tässä laitoksessa oli noin 2 tuhatta työntekijää. Tämän laitoksen tehtävänä oli kaakkoisen alueen teollisuuden johtaminen. Toveri Voroshilov kertoi minulle epätoivoisena, että tuon laitoksen kanssa oli vaikea tulla toimeen ja että sen johtamiseksi, s.o. johtolaitoksen johtamiseksi, piti muodostaa pieni lisälaitos. Löytyi tunnollisia miehiä: Voroshilov, Eismont ja Mikojan, jotka tarttuivat tosilla asiaan käsiksi. Ja osoittautui, että 2 tuhannen työntekijän asemesta laitoksessa voidaan pitää 170. Ja miten kävi? Osoittautuu, että asiat luistavat nyt paljoka paremmin kuin ennen. Ennen laitos kulutti kaiken, minkä tuotti. Nyt laitos palvelee teollisuutta. Tällaisia tosiasioita on suunnattomasti, niitä on paljon, niitä on enemmän kuin minulla on hiuksia päässäni.

Kaikki nämä tosiasiat puhuvat yhdestä ja samasta, — että meidän oikeatyyppiset neuvostolaitoksemme on usein pantu kokoon sellaisesta väestä ja niillä on sellaisia tapoja ja tottumuksia, jotka kumoavat itseasiassa oikean poliittisen linjan. Tämän vuoksi koko kone pettää ja tulokseksi saadaan valtava poliittinen miinus, proletariaatin ja talonpoikaiston välien rikkoutumisen vaara.

Kysymys on näin: joko me teemme talouslaitokset paremmiksi, supistamme niiden henkilökuntaa, yksinkertaistamme niitä ja teemme ne halvemmiksi täydentäen niitä sellaisella henkilökunnalla, joka on hengeltään läheinen meidän puolueellemme, ja silloin me saamme aikaan sen, jonka vuoksi otimme käyttäntöön uuden talouspolitiikan, s.o. teollisuus tulee valmistamaan enimmäismäärän tehdasvalmisteita maaseudun varustamiseksi ja saamaan välttämättömiä elintarviketuotteita, ja tällä tavalla me pystytämme liiton talonpoikaistalouden ja teollisuustalouden välille. Tahi me emme saa sitä aikaan, ja silloin seuraa romahdus.

Tai vielä: joko me yksinkertaistamme ja supistamme itse valtiokoneistoa ja verokoneistoa, ajamme niistä pois rosvot ja veijarit, ja silloin me voimme ottaa talonpojilta vähemmän kuin nyt ja silloin kansantalous pysyy pystyssä. Taikka tämä koneisto muuttuu itsetarkoitukseksi, kuten tapahtui kaakkoisella alueella, ja kaikki, mitä talonpoikaistolta otetaan, pitää kuluttaa itse tuon koneiston ylläpitoon, — ja silloin seuraa poliittinen romahdus.

Sellaisia ovat minun vakaumukseni mukaan ne näkökohdat, joita Vladimir Iljitsh piti ohjeenaan noita kirjoituksia kirjoittaessaan.

Toveri Leninin ehdotuksissa on vielä eräs puoli. Hän ei pyri vain siihen, että koneistoa parannettaisiin ja puolueen johtavaa osuutta voimistutettaisiin mahdollisimman paljon, — sillä puolue on rakentanut valtion, ja sen on sitä myös parannettava, — vaan hän tarkoittaa ilmeisesti myöskin moraalista puolta. Hän pyrkii saamaan aikaan sen, ettei maahan jäisi ainoatakaan, kaikkein korkeimmassakaan asemassa olevaa ylhäistä virkamiestä, josta tavallinen rahvaanmies voisi sanoa: sille ei lakia löydy. Tämä moraalinen puoli on Iljitshin ehdotuksen kolmas puoli, ja juuri tämä ehdotus asettaa ei vain valtiokoneiston, vaan myöskin puolueen puhdistamisen tehtävän niistä ylhäisen virkamiehen perinnäistavoista ja tottumuksista, jotka saattavat puolueemme huonoon valoon.

Siirryn työntekijäin valintaa koskevaan kysymykseen, s.o. siihen kysymykseen, josta Iljitsh puhui jo XI edustajakokouksessa. Jos me tiedämme, että valtiokoneistomme on kokoonpanonsa, tottumustensa ja perinnäistapojensa puolesta kelpaamaton, jonka vuoksi meitä uhkaa työläisten ja talonpoikaiston välien rikkoutuminen, niin on selvää, että puolueen johtavan osuuden ei tule ilmetä vain siinä, että annetaan toimintaohjeita, vaan myös siinä, että määrätuille toimipaikoille asetettaisiin henkilöitä, jotka kykenevät ymmärtämään meidän toimintaohjeemme ja kykenevät toteuttamaan ne kunnollisesti. On tarpeetonta todistella, että Keskuskomitean poliittisen työn ja organisatorisen työn välille ei voida vetää ylipääsemätöntä rajaa.

Tuskinpa kukaan teistä ryhtyy väittämään sellaista, että ei tarvitse muuta kuin antaa hyvä poliittinen

linja, niin asia on ratkaistu. Ei, se on vasta puolet ratkaisusta. Sen jälkeen, kun on annettu oikea poliittinen linja, on valittava työntekijät niin, että toimipaikoilla olisi henkilöitä, jotka osaavat toteuttaa toimintaohjeita, kykenevät ymmärtämään toimintaohjeita, kykenevät ottamaan vastaan nämä toimintaohjeet ominaan ja osaavat toteuttaa ne käytännössä. Päinvastaisessa tapauksessa politiikka menettää merkityksensä ja muuttuu käppen huitomiseksi. Juuri sen vuoksi luettelointi- ja sijoitteluosasto, s.o. Keskuskomitean se osasto, jonka tehtävänä on pitää luetteloa meidän sekä alemmilla että ylemmilla toimipaikoilla olevista perustyöntekijöistämme ja heidän sijoittelustaan, saa hyvin suuren merkityksen. Tähän saakka asiaa on hoidettu siten, että luettelointi- ja sijoitteluosaston työ on rajoittunut tovereitten luettelointiin ja sijoitteluun kihlakunta-, lääni- ja aluekomiteoissa. Sitä pitemmälle luettelointi- ja sijoitteluosasto suoraan sanoen ei ole työntänyt nenäänsä. Nyt, kun sota on päättynyt, kun enää ei ole joukkomittaisia summittaisia mobilisatioita ja ne ovat menettäneet kaiken merkityksensä, minkä osoitti viime vuonna Keskuskomitean harteille sälytetty tuhannen mobilisatio, joka epäonnistui, sillä meidän oloissamme, jolloin toiminta on kehittynyt syvyys-suuntaan, jolloin me pidämme suuntaa spesialisoimiseen ja jolloin jokaista työntekijää täytyy tutkia erikoisen huolellisesti, summittaiset mobilisatiot vain pilaavat asiaa eivätkä tuota mitään hyötyä paikkakunnille, — nyt luettelointi- ja sijoitteluosasto ei voi enää sulkeutua lääni- ja kihlakuntakomiteoiden puitteisiin.

Voisin viitata eräisiin numerotietoihin. XI edustajakokous antoi Keskuskomitean tehtäväksi mobilisoida vähintään tuhat moskovaalaista työntekijää. Keskuskomitea luetteloi mobilisointia varten noin 1.500 henkilöä. Mobilisoitavien sairauden ja kaikenlaisten muiden syiden vuoksi onnistuttiin mobilisoimaan vain 700; heistä oli paikkakuntien antamien lausuntojen mukaan enemmän tai vähemmän kelpollisia 300. Siinä on tosiasia, joka osoittaa, että entisaikaan toimeenpannut vanhantyyppiset summittaiset mobilisatiot eivät nyt enää kelpaa, sillä puolueutyömme on kehittynyt syvyys-suuntaan, se on erikoistunut talouden eri alojen mukaan, ja ihmisten summittainen siirteleminen merkitsee ensiksikin heidän tuomitsemista toimettomuuteen ja toiseksi sitä, ettei tyydytetä uusia työntekijöitä vaativien järjestöjen pienimpiäkään tarpeita.

Haluaisin esittää eräitä numerotietoja meidän teollisuuspäällikkökunnastamme sen tunnetun kirjasen⁶⁴ mukaan, jonka on laatinut luettelointi- ja sijoitteluosastossa työskentelevä Sorokin. Mutta ennen kuin siirryn näihin numeroihin, minun on mainittava siitä uudistuksesta, jonka Keskuskomitea on pannut toimeen luettelointi- ja sijoitteluosastossa suorittamansa työntekijöiden luettelointityön yhteydessä. Kuten jo mainitsin, luettelointi- ja sijoitteluosasto rajoittui ennen lääni- ja kihlakuntakomiteoiden puitteisiin, mutta nyt, jolloin toiminta on kehittynyt syvyys-suuntaan, jolloin rakennustyö on päässyt vauhtiin kaikkialla, nyt ei saa sulkeutua kihlakunta- ja läänikomiteoiden puitteisiin. Toiminta on ulotettava poikkeuksetta kaikkia hallinnonaloja ja koko teollisuuspäällikkökuntaa käsittäväksi, jonka avulla puolue pitää käsissään meidän talous-

koneistoamme ja toteuttaa johtonsa. Tässä mielessä Keskuskomitea päättikin laajentaa luettelointi- ja sijoitteluosaston koneistoa niin keskuksessa kuin paikkakunnillakin siten, että johtajalla olisi sijaiset talous- ja neuvostoalalla ja näillä olisi apulaiset päällikkökunnan luettelomiseksi tuotantolaitoksissa ja trusteissa, talouselimissä paikkakunnilla ja keskuksessa, neuvostoissa ja puolueessa.

Tämän uudistuksen tulokset tulivat pian näkyviin. Lyhyen ajan kuluessa onnistuttiin luetteloimaan noin 1.300 tirehtööriä teollisuuspäällikkökunnasta. Heistä osoittautuu 29% olevan puolueen jäseniä ja 70% puolueettomia. Voi näyttää siltä, että puolueettomat ovat ominaispainonsa puolesta vallitsevana tärkeimmissä tuotantolaitoksissa, mutta se ei ole niin. Osoittautuu, että 29% kommunisteja johtaa kaikkein suurimpia tuotantolaitoksia, joissa on yli 300 tuhatta työläistä, ja 70% puolueettomia tirehtöörjä johtaa tuotantolaitoksia, joissa on enintään 250 tuhatta teollisuustyöläistä. Pieniä tuotantolaitoksia johtavat puolueettomat tirehtöörit, mutta suuria puolueen jäsenet. Edelleen, puolueeseen kuuluvien tirehtöörrien joukossa on kolme kertaa enemmän työläisiä kuin ei-työläisiä. Tämä puhuu siitä, että päinvastoin kuin ylemmissä elimissä, Korkeimmassa Kansantalousneuvostossa ja sen osastoissa, joissa kommunisteja on vähän, teollisen rakennustyön alemmissa renkaissa, perussoluissa, on jo alkanut tuotantolaitosten johdon ottaminen kommunistien ja ennen kaikkea työläiskommunistien käsiin. On mielenkiintoista, että kommunistitirehtöörrien joukossa osoittautui ominaisuuksiensa ja pätevyytensä puolesta olevan enemmän

kelvollisia kuin puolueettomien joukossa. Tästä johtuu, että sijoitellessaan kommunisteja eri tuotantolaitoksiin puolue ei pidä ohjeenaan vain pelkästään puoluenäkökohtia, ei vain sitä, että voisi lujittaa puolueen vaikutusta tuotantolaitoksissa, vaan myöskin tuotannollisia näkökohtia. Siitä ei hyödy ainoastaan puolue puolueena, vaan myöskin koko taloudellinen rakennustyö, sillä kommunistien joukossa osoittautuu olevan kelvollisia tirehtöörejä paljon enemmän kuin puolueettomien joukossa.

Sellainen on meidän teollisuuspäällikkökuntamme luetteloinnin ensimmäinen koe, kuten jo sanoin, uusi koe, joka ei käsitä likimainkaan kaikkia tuotantolaitoksia, sillä tuossa kirjasessa huomioidut 1.300 tirehtööriä käsittävät vain noin puolet niistä tuotantolaitoksista, jotka pitää vielä huomioida. Mutta koe osoittaa, että tässä meillä on rajattomia mahdollisuuksia tarjoava toimiala, ja luettelointi- ja sijoitteluosaston työtä on kehitettävä kaikin voimin, jotta puolueelle voitaisiin antaa mahdollisuus täydentää kommunisteilla meidän tärkeimpien tuotantolaitostemme johtoelimiä ja toteuttaa siten puolueen johto valtiokoneistossa.

Tovereille ovat varmaankin tunnettuja ne suunnitelmat, jotka Keskuskomitea esittää edustajakokouksen käsiteltäväksi organisatiokysymyksessä pitäen siinä silmällä sekä puolue- että neuvostotyön alaa. Mitä tulee neuvostotyön alaan, josta juuri puhuin toimintaselostukseni toisessa osassa, niin tämän kysymyksen Keskuskomitea suunnitteli annettavaksi yksityiskoh- taista käsittelyä varten erikoiseen jaostoon, jonka on tutkittava tämän kysymyksen sekä puolue- että

neuvostotyötä koskeva puoli ja esitettävä sitten käsitöksensä edustajakokouksen harkittavaksi.

Siirryn toimintaselostuksen kolmanteen osaan: puolue elimistönä ja puolue järjestönä.

Ennen kaikkea on sanottava pari sanaa puolueemme jäsenluvusta. Numerotiedot osoittavat, että viime vuonna, XI edustajakokouksen aikana, puolueessa oli muutamia kymmeniä tuhansia yli 400 tuhannen jäsenen. Tänä vuonna, puolueen edelleen supistamisen vuoksi, sen tuloksena, että puolue on vapautunut monilla alueilla epäproletaarisista aineksista, puolue on tullut pienemmäksi — siinä on vähää vaille 400 tuhatta jäsentä. Se ei ole pahaksi, vaan hyväksi, sillä yhteiskunnallisen kokoonpanonsa puolesta puolue on tullut paremmaksi. Mielenkiintoisinta puolueemme kehityksessä sen yhteiskunnallisen kokoonpanon parantamisen mielessä on ollut se, että aikaisemmin olemassaollut puolueen ei-proletaaristen ainesten kasvupyrkimys työläisaineksen kustannuksella, on selostusvuoden aikana kadonnut, että on tapahtunut murros, on tullut esille selvä suunta puolueemme työläisaineksen prosenttimäärän kasvamiseen sen ei-proletaarisen aineksen kustannuksella. Tämä on juuri se saavutus, johon me pyrimme ennen puhdistusta ja johon me olemme nyt päässeet. En sano, että tällä alalla on kaikki tehty, — ei vielä likimainkaan kaikki. Mutta me olemme saaneet aikaan murroksen, olemme saavuttaneet vissin vähimmäismäärän yhdenlaatusuutta, olemme turvanneet puolueen työläiskokoonpanon ja edelleen pitää nähtävästi kulkea tätä samaa tietä siinä mielessä, että supistetaan edelleen puolueen ei-proletaaristen ainesten määrää ja kohotetaan edel-

leen proletaaristen ainesten määrää. Ne toimenpiteet, joita Keskuskomitea ehdottaa puolueemme kokoonpanon edelleen parantamiseksi, on esitetty Keskuskomitean ehdotuksissa, joten en käy niitä kertaamaan. Ilmeistä on, että täytyy lujittaa esteitä ei-proletaaristen ainesten puolueeseen virtaamista vastaan, sillä nykyisellä ajankohdalla, uuden talouspolitiikan oloissa, jolloin puolue on ehdottomasti alttiina neppiläisten ainesten rappeuttavalle vaikutukselle, on saatava aikaan puolueemme mahdollisimman suuri yhdenlaatuisuus ja joka tapauksessa työläisjäsenistön ratkaiseva enemmistö ei-työläisjäsenistöön nähden. Puolueen on tehtävä tämä, sen velvollisuus on tehdä se, jos se haluaa säilyttää itsensä työväenluokan puolueena.

Siirryn läänikomiteoiden elämää ja toimintaa koskevaan kysymykseen. Lehdistöön pääsee usein pujahtamaan eräissä kirjoituksissa ivallisia huomautuksia läänikomiteoista, niistä tehdään usein pilaa ja aliarvioidaan niiden toimintaa. Mutta minun on sanottava, toverit, että läänikomiteat ovat puolueemme päätuki, ja ilman niitä, ilman läänikomiteoita, ilman niiden työtä sekä neuvosto- että puolueetyön johtamisen alalla puolue jäisi ilman maaperää. Läänikomiteoiden kaikista puutteista huolimatta, huolimatta siitä, että aina tähän saakka on vielä olemassa puutteita, huolimatta niinsanotuista riidoista läänikomiteoissa ja rettelöistä, läänikomiteat yleensä ovat puolueemme päätuki.

Kuinka läänikomiteat elävät ja kehittyvät? Luin läänikomiteoiden kirjeitä 10 kuukautta sitten, jolloin läänikomiteoittemme sihteeri, ollen perehtymättömiä uusiin oloihin, vielä sotkeutuivat talouskysymyksissä. Nyt, 10 kuukauden kuluttua, luin tyydytyksellä ja

mielihyvin uusia kirjeitä, sillä niistä näkyy, että läänikomiteat ovat varttuneet, ne ovat jo päässeet perille asioista, tarttuneet välittömästi käsiksi rakennustyöhön, panneet kuntoon paikallisen budjetin, oppineet hoitamaan taloutta paikallisessa mitassa ja pystyneet todella asettumaan lääninsä kaiken taloudellisen ja poliittisen elämän johtoon. Tämä, toverit, on suuri voitto. Läänikomiteoissa on epäilemättä myös puutteellisuuksia, mutta minun on sanottava, että ellei olisi tapahtunut tätä läänikomiteain puolue- ja taloudellisen työn kokemuksen kasvua, ellei olisi tapahtunut tätä valtavaa edistysaskelta läänikomiteoiden kypsyiden kasvussa paikallisen talous- ja poliittisen elämän johtamisen alalla, niin me emme voisi edes haaveillakaan siitä, että puolue voisi jolloinkin ryhtyä johtamaan valtiokoneistoa.

Puhutaan riitaisuuksista ja kahnauksista läänikomiteoissa. Minun on sanottava, että riitaisuuksilla ja kahnauksilla on paitsi kielteisiä puolia myöskin hyviä puolia. Riitojen ja kahnausten peruslähteenä on läänikomiteain pyrkimys luoda sisällään ehyt ydinjoukko, luja ydinjoukko, joka pystyy johtamaan keskeytyksittä. Tämä tarkoitusperä ja tämä pyrkimys ovat aivan terveitä ja oikeutettuja, joskin niitä tavoitellaan usein tarkoitusperiä vastaamattomin keinoin. Se johtuu puolueemme erilaatuisuudesta, siitä, että puolueessa on kantajäseniä ja nuoria jäseniä, prolettaareja ja intelligenttejä, keskiosan ja reunamaiden väkeä, eri kansallisuuksiin kuuluvaa väkeä, ja kaikki nämä läänikomiteoihin kuuluvat erilaiset ainekset tuovat mukanaan erilaisia tapoja ja perinteitä, ja tällä pohjalla syntyy kahnauksia ja riitaisuuksia. Kuitenkin

⁹/₁₀ riidoista ja kahnauksista, niiden sallimattomista muodoista huolimatta, on sellaisia, joilla on terve pyrkimys: saada aikaan lujan ydinjoukon muodostaminen, joka pystyy johtamaan työtä. On tarpeetonta todistella, että ellei läänikomiteoissa olisi tällaisia johtavia ryhmiä, jos kaikki olisi pantu kokoon siten, että „hyvät“ ja „huonot“ olisivat keskenään tasapainossa, niin lääneissä ei olisi minkäänlaista johtoa, me emme voisi koota minkäänlaista elintarvikeveroa emmekä toteuttaa minkäänlaisia kamppailuja. Sellainen on riitaisuusien terve puoli, jota ei saa jättää huomaamatta sen seikan vuoksi, että se pukeutuu toisinaan rujoihin muotoihin. Tämä ei tietenkään merkitse sitä, että puolueen ei pidä taistella riitaisuuksia vastaan, erikoisesti silloin, kun ne syntyvät persoonallisella pohjalla.

Siten on asianlaita läänikomiteain suhteen.

Mutta puolueemme voima läänikomiteoita alempana ei ole valitettavasti vielä niin suuri kuin voisi luulla. Puolueemme perusheikkoutena koneiston alalla on nimenomaan meidän kihlakuntakomiteoidemme heikkous, reservien puute, puute kihlakuntakomiteoiden sihteereistä. Ajattelen, että kun me emme ole vielä saaneet täydellisesti käsiimme niitä tärkeimpiä järjestöjä (tarkoitän alempia renkaita, osuuskuntia, naisten delegaattikokouksia, nuorisoliittoa j.n.e.), jotka yhdistävät puolueettamme työväenluokan kanssa ja joista puhuin selostukseni ensimmäisessä osassa, kun läänielimet eivät ole vielä saaneet täydellisesti valtaansa näitä järjestöjä, niin siten on käynyt juuri siksi, että olemme liian heikkoja kihlakunnissa.

Pidän tätä peruskysymyksenä.

Minun mielestäni puolueemme yhtenä perustehtävänä on kihlakuntakomiteain sihteerien koulun perustaminen Keskuskomitean yhteyteen, johon kouluun otetaan kaikkein uskollisinta ja kyvykkäintä talonpoikais- ja työläissyntyistä väkeä. Jos puolue pääsisi ensi vuonna siihen, että saisi luoduksi itselleen reservin, jossa olisi 200 tai 300 kihlakuntakomitean sihteeria, joita voitaisiin sitten lähettää läänikomiteain avuksi helpottamaan näiden toimintaa työn johtamisessa kihlakunnissa, niin siten puolue turvaisi johdon kaikkiin joukkoluontoisiin välityskoneistoihin nähden. Silloin meillä ei olisi puolueen vallitsevan vaikutuksen ulkopuolella ainoatakaan kulutusosuuskuntaa, ainoatakaan maatalousosuuskuntaa, ainoatakaan tehdaskomiteaa, ainoatakaan naisten delegaattikokousta, ainoatakaan nuorisoliittosolua eikä ainoatakaan joukkoluontoista järjestöä.

Ja nyt alue-elimistä. Viime vuosi osoitti, että puolue ja Keskuskomitea olivat oikeassa muodostaessaan alue-elimet, joista osa valittiin ja osa nimitettiin. Käsitellessään piirien järjestämistä koskevaa kysymystä yleensä Keskuskomitea tuli johtopäätökseen, että puolueen alue-elinten rakentamisessa on siirryttävä asteettaisesti nimittämisperiaatteesta valintaperiaatteeseen ottaen huomioon sen, että tällainen siirtyminen luo epäilemättä puolueen aluekomiteoiden ympärille suotuisan moraalisen ilmapiirin ja helpottaa Keskuskomiteaa puolueen johtamisessa.

Siirryn puolueen keskuselinten parantamista koskevaan kysymykseen. Te olette varmaankin lukeneet Keskuskomitean ehdotukset siitä, että Keskuskomitean Sihteeristön tehtävien ja Organisaatiobyroon ja

Poliittisen byroon tehtävien välille vedettäisiin täysin selvä ja tarkka raja. Tämä kysymys tuskin kaippaa erikoista käsittelyä, sillä se on itsestään selvä. Mutta on eräs kysymys — itse Keskuskomitean laajentaminen, — jota meillä Keskuskomiteassa on käsitelty monta kertaa ja joka aikoinaan aiheutti vakavia väittelyjä. On eräitä Keskuskomitean jäseniä, jotka ajattelevat, että Keskuskomitean jäsenmäärää ei pitäisi laajentaa, vaan päinvastoin supistaa. En esitä heidän perustelujaan, puhukoot toverit itse. Esitän lyhyesti perustelut Keskuskomitean laajentamisen puolesta.

Asiaintila puolueemme keskuskoneistossa on nykyään seuraavanlainen: meillä on 27 Keskuskomitean jäsentä. Keskuskomitea kokoontuu kerran kahdessa kuukaudessa ja Keskuskomitean sisällä on ydinjoukko, 10—15 henkilöä, jotka ovat tulleet meidän poliittisten ja taloudellisten elintemme johtamisessa niin käteviksi, että he saattavat muuttua omalaatuisiksi johtotaitureiksi. Se on ehkä hyväkin, mutta sillä on hyvin vaarallinenkin puolensa: koottuaan suuren kokemuksen johtamisen alalla nämä toverit voivat saada omahyväisyystartunnan, he voivat sulkeutua itseensä ja irtaantua joukkojen keskuudessa tehtävästä työstä. Jos Keskuskomitean eräät jäsenet tai sanokaamme sen 15-miehininen ydinjoukko ovat tulleet niin kokeneiksi ja taitaviksi, että yhdeksässä tapauksessa kymmenestä eivät tee ohjeita laatiessaan virheitä, niin se on oikein hyvä. Mutta jos heillä ei ole ympärillään tulevien johtajien uutta polvea, jotka ovat kiinteässä yhteydessä työhön paikkakunnilla, niin näillä korkeasti ammattitaitoisilla henkilöillä on kaikki edellytykset luutua ja irtaantua joukoista.

Toiseksi, se Keskuskomitean sisällä oleva ydinjoukko, joka on kasvanut kovasti johtamisen alalla, vanhenee, sille tarvitaan vaihto. Tiedätte Vladimir Iljitshin terveydentilan. Tiedätte, että Keskuskomitean perusydinjoukon muidenkin jäsenten terveys on suuresti heikentynyt. Mutta uutta vaihtoa ei vielä ole,—siinä on pulma. Puolueen johtajien kasvattaminen on hyvin vaikea tehtävä: siihen tarvitaan vuosia, 5—10 vuotta, yli 10 vuotta. Paljon helpompaa on valloittaa toveri Budjonnyin ratsuväkijoukkojen avulla jokin maa kuin kasvattaa alhaalta 2—3 johtajaa, joista voi tulevaisuudessa tulla maan todellisia johtajia. Ja on jo aika ajatella uuden vaihdon kasvattamista. Tätä varten on olemassa yksi keino — vetää mukaan Keskuskomitean työhön uusia, vereksiä työntekijöitä ja nostaa heitä työn kulussa ylös, nostaa kaikkein kyvykkäimpiä ja riippumattomimpia, joilla on pää paikallaan. Johtajaa ei voida luoda kirjojen avulla. Kirja auttaa eteenpäin pääsemistä, mutta sellaisenaan se ei luo johtajaa. Työntekijä-johtajat kasvavat vain itse työn kulussa. Vain siten, että valitsemme Keskuskomiteaan uusia tovereita, annamme heidän kokea johtamisen koko taakan, me saamme luoduksi nykytilanteessa meille niin välttämättömän vaihdon. Juuri tämän vuoksi arvelen, että edustajakokous tekisi mitä suurimman virheen, ellei se suostuisi Keskuskomitean ehdotukseen sen laajentamisesta ainakin 40 henkilöä käsittäväksi.

Lopettaessani selostukseni minun on mainittava eräästä tosiasiasta, joka — ehkä siksi, että se on niin hyvin tunnettu, — ei pistä silmään, mutta josta pitää mainita hyvin tärkeänä tosiasiana. Se on se puolueemme

lujuus, se vertaansa vailla oleva yhtenäisyys, joka on tehnyt puolueellemme mahdolliseksi välttää hajaannuksen sellaisen käänteen aikana kuin on uusi talouspolitiikka. Ei yksikään puolue maailmassa, ei yksikään poliittinen puolue olisi kestänyt tällaista jyrkkää käännettä sekaannuksetta ja hajaannuksetta, ilman sitä, ettei puoluerattailta olisi pudonnut tämä tai toinen ryhmä. Kuten tunnettua, tällaisten käännösten seurauksena on se, että joku ryhmä putoaa rattailta ja puolueessa alkaa ellei hajaannus, niin ainakin sekaannus. Puolueemme historiassa oli sellainen käänne vuosina 1907 ja 1908, jolloin me vallankumoukselliseen taisteluun tottuneina emme halunneet vuosien 1905 ja 1906 jälkeen siirtyä arkipäiväiseen, legaaliseen työhön, emme halunneet mennä Duumaan, emme halunneet käyttää hyväksemme legaalisia laitoksia, emme halunneet lujittaa asemiamme legaalisisa elimissä ja yleensä hyljeksimme uusia teitä. Se ei ollut niin jyrkkä käänne kuin on uusi talouspolitiikka, mutta ilmeisesti me olimme silloin vielä nuoria puolueena, meillä ei ollut kokemusta manöveeraamisesta, ja asia päättyi siihen, että meillä putosi silloin karryiltä kokonaista kaksi ryhmää. Nykyinen käänne uuteen talouspolitiikkaan hyökkäyspolitiikkamme jälkeen on jyrkkä käänne. Ja tämän käänteen aikana, jolloin proletariaatin täytyi vetäytyä vanhoihin asemiin ja luopua tilapäisesti hyökkäyksestä, jolloin proletariaatin täytyi kääntyä talonpoikaisen selustan puoleen, ettei olisi katkaissut yhteyttä siihen, ja jolloin proletariaatin täytyi ajatella reserviensä vahvistamista ja lujittamista Idässä ja Lännessä,— tällaisen jyrkän käänteen aikana puolue selviytyi ei vain

hajaannuksetta, vaan vieläpä teki tuon käänteen sekaannuksettakin.

Tämä puhuu puolueen verrattomasta joustavuudesta, lujuudesta ja yhtenäisyydestä.

Se on takeena siitä, että puolueemme voittaa.

Viime vuonna, ja myöskin tänä vuonna, vihollisemme vaakuivat ja vaakkuvat edelleenkin, että puolueemme rappeutuu. Siirtyessämme uuteen talouspolitiikkaan me olemme kuitenkin säilyttäneet asemamme, olemme säilyttäneet kansantalouden johtolangat omissa käsissämme, ja puolue jatkaa eteenpäinkulkuaan lujana ja yhtenä miehenä, samaan aikaan kun meidän vastustajamme todellakin rappeutuvat ja katoavat olemattomiin. Olette luultavasti kuulleet, toverit, että Moskovassa kokoontui hiljattain eserrien edustajakokous⁶⁵. Edustajakokous päätti kääntyä meidän edustajakokouksemme puoleen pyynnöllä avata heille puolueemme ovet. Olette varmaankin myös kuulleet, että menshevismien entinen linnoitus Gruusia, jossa on ainakin 10.000 menshevikkipuolueen jäsentä, — että tämä menshevismien linnoitus on jo alkanut luhistua ja noin 2.000 puolueen jäsentä on eronnut menshevikkien riveistä. Eiköhän ole selvää, että tämä ei puhu siitä, että meidän puolueemme rappeutuu, vaan siitä, että he, meidän vastustajamme, rappeutuvat. Ja lopuksi, te varmaankin tiedätte, että eräs menshevismien rehellisimpiä ja pystyvimpä työntekijöitä, toveri Martynov, on eronnut menshevikkien riveistä, ja Keskuskomitea on hyväksynyt hänet puolueeseen ja tekee edustajakokoukselle ehdotuksen tämän hyväksymisen vahvistamisesta. (O s i t t a i s i a s u o s i o n o s o i t u k s i a .) Kaikki nämä tosiasiat, toverit, eivät puhu

siitä, että meillä olisi asiat puolueessa huonosti, vaan siitä, että heillä, meidän vastustajillamme, on alkanut rappeutuminen koko linjalla, mutta meidän puolueemme on jäänyt lujaksi ja yhtenäiseksi, se on kestänyt mitä suurimman käänteen ja kulkee levitetyin lipuin eteenpäin. (Raikuvia, jatkuvia suosionosoituksia.)

2. LOPPULAUSUNTO KESKUSKOMITEAN ORGANISATORISEEN TOIMINTASELOSTUKSEEN

huhtikuun 19 pnä

Toverit! Loppulausunnossani on kaksi osaa: ensimmäinen, jossa puhun Keskuskomitean organisatoorisesta käytännöstä, koska puheenvuoronkäyttäjät sitä arvostelivat, ja toinen osa, jossa puhun niistä Keskuskomitean organisatorisista ehdotuksista, joita puheenvuoronkäyttäjät eivät arvostelleet ja joista edustajakokous on nähtävästi yhtä mieltä.

Aluksi muutama sana Keskuskomitean toimintaselostuksen arvostelijoista.

Lutovinovista. Hän ei ole tyytyväinen puolueemme järjestykseen: puolueessamme ei ole sananvapautta, ei ole legaalisuutta, ei ole demokratismaa. Hän tietysti tietää, että viimeisten kuuden vuoden aikana Keskuskomitea ei ole milloinkaan valmistellut edustajakokousta niin demokraattisesti kuin nyt. Hän tietää, että heti helmikuun täysistunnon jälkeen Keskuskomitean jäsenet ja Keskuskomitean varajäsenet tekivät matkoja federatiomme kaikille kulmille ja tekivät selostuksia Keskuskomitean toiminnasta. Hänen, Lutovinovin, täytyy tietää, että meillä on jo neljä väittelylehtisen⁶⁸ numeroa, joissa tarkastellaan ja

selitellään Keskuskomitean toimintaa sekä puoleen että toiseen. Nimenomaan puoleen ja toiseen. Mutta hänelle, Lutovinoville, se ei riitä. Hän tahtoo „todellista“ demokratismia, että kaikki tai ainakin tärkeimmät kysymykset käsiteltäisiin kaikissa renkaissa alhaalta ylös saakka, että koko puolue joutuisi jokaisen kysymyksen johdosta liikkeelle ja osallistuisi kysymyksen käsittelemiseen. Mutta, toverit, en tiedä, mihin sellainen järjestys johtaisi nyt, kun me olemme vallassa, kun meillä on vähintään 400 tuhatta puolueen jäsentä ja kun meillä on vähintään 20 tuhatta puoluesolua. Sellaisen järjestyksen vallitessa puolue muuttuisi meillä herkeämättä lörpöttelevien ja mitään päättämättömien ihmisten väittelyklubiksi. Mutta meidän puolueemme täytyy olla ennen kaikkea toimiva puolue, sillä me olemme vallassa.

Lutovinov sitä paitsi unohtaa, että vaikka me federation sisällä olemmekin vallassa ja nautimme kaikkia legaalisuuden suomia etuisuuksia, niin kansainväliseltä kannalta katsoen me elämme kautta, joka on verrattavissa siihen kauteen, jota me elimme vuonna 1912, jolloin puolue oli puolilegaalinen, pikemminkin illegaalinen, jolloin puolueella oli eräitä legaalisia kiinnekohtia duumaryhmän muodossa, legaalisten sanomalehtien muodossa ja klubien muodossa, jolloin puolue oli sitä paitsi vihollisten ympäröimä ja jolloin se pyrki kokoamaan voimiaan voidakseen lähteä eteenpäin ja laajentaa legaalisia puitteita. Samantapaista kautta me elämme nyt kansainvälisessä mittakaavassa. Me olemme vihollisten ympäröimiä, se on kaikille selvää. Meitä ympäröivät imperialismin sudet eivät torku. Ei ole sellaista hetkeä, jolloin vihollisemme

eivät yrittäisi löytää jonkinlaista rakoa, johon voisivat tunkeutua ja vahingoittaa meitä. Ei ole perusteita väittää, etteivätkö meitä ympäröivät viholliset suorittaisi jonkinlaista valmistelutyötä saarron tai intervention järjestämiseksi. Sellainen on tilanne. Voidaanko tällaisen asiointilan vallitessa tehdä kaikki sodan ja rauhan kysymykset julkisiksi? Sillä kysymyksen käsitteleminen 20 tuhannen puoluesolun kokouksissa merkitsee kysymyksen saattamista julkisuuteen. Miten meille olisi käynyt, jos olisimme saattaneet ennakolta julkisuuteen kaiken työmme Genuan konferenssiin valmistautumisessa? Me olisimme romahtaneet rytinällä. Täytyy muistaa, että oloissa, jolloin olemme vihollisten ympäröiminä, yllättävä isku, odottamaton manööveri ja nopeus meidän puoleltamme ratkaisee kaiken. Miten meille olisi käynyt, jos me sen sijaan, että käsitelimme puolueen luottamushenkilöiden suppeassa piirissä poliittista kamppailuamme Lausannen konferenssissa, olisimme saattaneet kaiken tuon työn julkisuuteen ja paljastaneet korttimme? Viholliset olisivat huomioineet kaikki vahvat ja heikot puolet, tehneet tyhjäksi kamppailumme, ja me olisimme matkustaneet Lausannesta häpeään saatettuina. Miten meille olisi käynyt, jos me olisimme saattaneet ennakolta julkisuuteen sodan ja rauhan kysymykset, nämä kaikista tärkeistä kysymyksistä tärkeimmät, sillä, toistan sen vielä, kysymysten vieminen 20 tuhannen puoluesolun käsiteltäväksi merkitsee kysymysten saattamista julkisuuteen? Meidät olisi höyhennetty siinä tuokiossa. On selvää, toverit, että sekä organisaatorien että poliittisten näkökohtien kannalta Lutovinovin niisanottu demokratismi on mielikuvitusta,

demokraattista haihattelua. Se on valheellista ja vaarallista. Meillä ei ole Lutovinovin kanssa sama matka.

Siirryn Osinskiin. Hän tarrautui minun sanontaani, että laajentaessamme Keskuskomiteaa meidän on saatava sen kokoonpanoon riippumattomia henkilöitä. Niin, niin, Sorin, riippumattomia eikä itsenäisiä. Osinski arvelee, että minä tein tässä kysymyksessä jonkinlaisen liiton Osinkin kanssa, demokraattisen sentralismin⁶⁷ kanssa. Puhuin todellakin siitä, että Keskuskomiteaa on täydennettävä riippumattomilla tovereilla. Mutta en sanonut, mistä heidän on oltava riippumattomia, sillä tiesin ennakoita, että on epäedullista puhua itse selostuksessa tyhjentävästi kaikista kysymyksistä, yhtä ja toista täytyy jättää loppulauseuntoonkin. (Naurua. Suosionosoituksia.) Me tarvitsemme Keskuskomiteaan riippumattomia henkilöitä, mutta ei leninismistä riippumattomia,—ei, herra paratkoon! Me tarvitsemme riippumattomia henkilöitä, jotka ovat vapaita persoonallisista vaikutteista, vapaita niistä Keskuskomitean sisäisen taistelun tottumuksista ja perinteistä, joita meillä on muodostunut ja jotka toisinaan aiheuttavat Keskuskomitean sisällä huolestumista. Te muistatte toveri Leninin kirjoituksen. Siinä sanotaan, että meillä on olemassa jakautumismahdollisuus. Koska järjestöt olisivat toveri Leninin kirjoituksen tämän kohdan perusteella voineet luulla, että meillä on jakautuminen jo kypsymässä, niin Keskuskomitean jäsenet päättivät yksimielisesti hälventää epäilykset, joita mahdollisesti oli syntyvä, ja sanoivat, että Keskuskomiteassa ei ole olemassa minkäänlaista jakautumista, mikä

vastaa täydellisesti todellisuutta. Mutta Keskuskomitea sanoi myöskin, että jakautumismahdollisuus ei ole suljettu pois. Ja se on aivan oikein. Keskuskomitean sisällä on viimeisten 6 vuoden aikana työn kulussa muodostunut (eikä ole voinut olla muodostumatta) keskuskomitealaisten sisäisen taistelun eräitä tottumuksia ja perinteitä, jotka toisinaan aiheuttavat ilma-
piirin, joka ei ole aivan hyvä. Tarkkailin tätä ilmapiiriä eräässä Keskuskomitean viimeisimmistä täysistun-
noista helmikuussa, ja juuri siellä huomasin, että paikka-
kuntien edustajain puuttuminen asioihin ratkaisee usein
kaiken. Me tarvitsemme näistä perinteistä ja näistä
persoonallisista vaikutteista riippumattomia ihmisiä,
jotta tultuaan Keskuskomiteaan ja tuodessaan sinne
myönteisen työn kokemusta ja yhteyksiä paikkakun-
tiin he olisivat sinä sementtinä, joka voisi sementoida
Keskuskomitean puoluettamme johtavana yhtenäisenä
ja jakamattomana kollektiivina. Tällaisia riippumat-
tomia tovereita, jotka ovat vapaita Keskuskomitean
sisällä muodostuneista vanhoista perinteistä, me tar-
vitsemme juuri sellaisina henkilöinä, jotka tuovat
uutta, virkistävää ainesta, joka sementoi Keskuskomitean
ja ehkäisee kaikki ja kaikenlaiset jakautumis-
mahdollisuudet Keskuskomitean sisällä. Tässä mielessä
minä puhuin riippumattomista.

En voi sivuuttaa, toverit, sitä hyökkäystä, jonka
Osinski teki Zinovjevin suhteen. Hän kehui toveri
Stalinia, kehui Kamenevia ja potkaisi Zinovjevia
päättellen, että toistaiseksi riittää yhden syrjäyttämi-
nen, kyllä sitten tulee toistenkin vuoro. Hän otti
suunnan sen ydinjoukon hajoittamiseen, joka on muo-
dostunut Keskuskomitean sisällä toimintavuosien

aikana, jotta sitten vähitellen, askel askeleelta, voitaisiin hajoittaa kaikki. Jos Osinski yrittää tosissaan pyrkiä tuollaiseen päämäärään, jos hän yrittää tosissaan tehdä samanlaisia hyökkäyksiä Keskuskomiteamme ydinjoukon jotakuta jäsentä vastaan, niin minun on varoitettava häntä, että hän törmää seinään, johon pelkään hänen särkevän päänsä.

Lopuksi Mdivanista. Sallinette minun sanoa muutaman sanan tästä koko edustajakokousta kyllästytävästä kysymyksestä. Hän puhui horjumisista Keskuskomiteassa: tänään nähkääs päätetään Taka-Kaukaasian kolmen tasavallan taloudellisten ponnistusten yhdistämisestä, huomenna saadaan päätös siitä, että nämä tasavallat yhtyisivät federatioksi, ylihuomenna tulee kolmas päätös siitä, että kaikki neuvostotasavallat yhtyisivät Tasavaltojen Liitoksi. Tätä hän sanoo Keskuskomitean horjumiseksi. Onko se totta? Ei, toverit, tämä ei ole horjuntaa, vaan tämä on järjestelmällisyyttä. Riippumattomat tasavallat lähentyvät ensiksi taloudellisella pohjalla. Tämä askel otettiin jo vuonna 1921. Sen jälkeen, kun osoittautuu, että tasavaltojen toisiinsa lähentymisen koe antaa hyviä tuloksia, otetaan seuraava askel — federatioksi yhtyminen. Erikoisesti sellaisella seudulla kuin Taka-Kaukaasiassa, jossa ei voida tulla toimeen ilman erikoista kansallisuusrauhan elintä. Te tiedätte, että Taka-Kaukaasia on maa, jossa jo tsaarin aikana oli tataarien ja armenialaisten välillä verilöylyjä ja mussavatistien, dashnakkien ja menshevikkien aikana sota. Tämän eripuraisuuden lopettamiseksi tarvitaan kansallisuusrauhan elin, s.o. korkein valta, joka voisi sanoa painavan sanansa. Tällaisen kansallisuusrauhan elimen muodostaminen

ilman gruusialaisen kansakunnan edustajain osallistumista on aivan mahdotonta. Siis, muutamia kuukausia sen jälkeen, kun taloudelliset ponnistukset on yhdistetty, otetaan seuraava askel — tasavaltojen federatio, ja vuosi tämän jälkeen vielä seuraava askel päätevaiheena tasavaltojen yhtymisen tiellä — Tasavaltojen Liiton muodostaminen. Missä tässä on horjuntaa? Tämä on meidän kansallisuuspolitiikkamme järjestelmällisyyttä. Mdivani ei ole yksinkertaisesti huomannut meidän neuvostopolitiikkamme ydinajatusta, vaikka hän pitääkin itseään vanhana bolshevikkina.

Hän teki joukon kysymyksiä vihjaillen siihen, että Taka-Kaukaasian ja erikoisesti Gruusian asioiden kansallista puolta koskevista tärkeimmistä kysymyksistä ovat päättäneet muka Keskuskomitea tai erinäiset henkilöt. Taka-Kaukaasiassa on peruskysymyksenä Taka-Kaukaasian federatiota koskeva kysymys. Sallikaa minun lukea lyhyt asiakirja, joka puhuu VKP:n Keskuskomitean Taka-Kaukaasian federatiosta antaman toimintaohjeen historiasta.

Marraskuun 28 pnä 1921 toveri Lenin lähetti minulle oman ehdotusluonnoksensa Taka-Kaukaasian tasavaltojen federation muodostamisesta. Siinä sanotaan:

„1) Taka-Kaukaasian tasavaltojen federatio tunnustetaan periaatteellisesti ehdottoman oikeaksi ja välttämättä toteutettavaksi, mutta viipymättömän käytännöllisen toteuttamisen mielessä ennaikaiseksi, s.o. sellaiseksi, että sen käsittelemistä, propagoimista ja alhaaltakäsin toteuttamista varten tarvitaan muutamia viikkoja;

2) Gruusian, Armenian ja Azerbaidzhanin keskuskomiteoita kehoitetaan toteuttamaan tämä päätös käytännössä“.

Minä kirjoitan toveri Leninille ja ehdotan, ettei tämän kysymyksen kanssa kiirehdittäisi, vaan odoteltaisiin ja annettaisiin paikallisille työntekijöille jonkin verran aikaa federation toteuttamista varten. Minä kirjoitan hänelle:

„Toveri Lenin. En vastusta päätöslauselmaluonnostanne, jos suostutte tekemään seuraavan korjauksen: sanomaan sanojen „sen käsittelemistä varten tarvitaan muutamia viikkoja“ asemesta 1. kohdassa: „sen käsittelemistä varten tarvitaan määrätty aika“ j.n.e. teidän päätöslauselmaehdotuksenne mukaan. Asia on niin, että Gruusiassa ei voida „toteuttaa“ federatiota „alhaaltakäsin“ „neuvostojärjestyksessä“ „muutamassa viikossa“, sillä Gruusiassa aletaan vasta rakentaa Neuvostoja. Niitä ei ole vielä rakennettu valmiiksi. Kuukausi sitten niitä ei ollut lainkaan, ja Neuvostojen edustajakokouksen koollekutsuminen siellä „muutamassa viikossa“ on mahdotonta, — ja Taka-Kaukaasian federatio taas ilman Gruusiana tulee olemaan paperifederatio. Olen sitä mieltä, että täytyy käyttää 2—3 kuukautta sitä varten, että federatio saisi voiton Gruusian laajojen joukkojen keskuudessa. Stalin“.

Toveri Lenin vastaa: „Hyväksyn tämän korjauksen“.

Päivän kuluttua tämä ehdotus hyväksytään Leninin, Trotskin, Kamenevin, Molotovin ja Stalinin äänestäessä sen puolesta. Zinovjev ei ollut läsnä, hänen tilallaan oli Molotov. Kuten näette, tämä päätös hyväksyttiin

Poliittisessa byroossa vuoden 1921 lopulla yksimielisesti. Tästä ajasta alkaa Mdivanin johtaman gruusialaisten kommunistien ryhmän taistelu federatiota koskevaa Keskuskomitean toimintaohjetta vastaan. Te näette, toverit, että asia ei ollut siten kuin Mdivani sitä täällä kuvasi. Esitän tämän asiakirjan niitä sopimattomia vihjauksia vastaan, joita Mdivani täällä teki.

Toinen kysymys: miten oikeastaan on selitettävissä se tosiasia, että Keskuskomitea kutsui pois ryhmän tovereita, joiden etunenässä on Mdivani, mikä siihen oli syynä? Siihen oli kaksi perus- ja samalla muodollisuuksista johtuvaa syytä. Minun on se sanottava, koska on ollut syytöksiä Keskuskomiteaa ja samalla minua vastaan.

Ensimmäinen syy oli se, että Mdivanin ryhmällä ei ole vaikutusvaltaa omassa, Gruusian kommunistisessa puolueessa, että itse Gruusian kommunistinen puolue hylkää sen. Tällä puolueella on ollut kaksi edustajakokousta: vuoden 1922 alussa oli ensimmäinen edustajakokous ja vuoden 1923 alussa toinen edustajakokous. Kummassakin edustajakokouksessa Mdivanin ryhmä federation kieltämisen aatteineen sai juuri oman puolueensa taholta päättäväisen vastaiskun. Ensimmäisessä edustajakokouksessa hän tietääkseni sai 122 äänestä noin 18 ääntä; toisessa edustajakokouksessa hän sai 144 äänestä noin 20 ääntä; häntä ei millään valittu Keskuskomiteaan ja hänen kantansa hylättiin järjestelmällisesti. Ensi kerralla vuoden 1922 alussa me Keskuskomiteassa painostimme Gruusian kommunistista puoluetta ja vastoin Gruusian kommunistisen puolueen tahtoa pakoitimme hyväksymään

vanhoja tovereita (Mdivani on tietysti vanha toveri, ja Maharadze on myös vanha toveri) arvellen, että molemmat ryhmät, enemmistö ja vähemmistö, oppivat työskentelemään yhdessä. Ensimmäisen ja toisen edustajakokouksen välisenä aikana oli kuitenkin monta kaupunki- ja yleisgruusialaista konferenssia, joissa Mdivanin ryhmä sai joka kerta omalta puolueeltaan korvapuusteja, ja lopuksi viime edustajakokouksessa Mdivani sai hädin tuskin 18 ääntä 140:stä.

Taka-Kaukaasian federatio on järjestö, joka ei koske vain Gruusiala, vaan myöskin koko Taka-Kaukaasia. Tavallisesti Gruusian puoluekokouksen jälkeen kokoontuu Taka-Kaukaasian yleinen edustajakokous. Se antaa samanlaisen kuvan. Viimeisessä Taka-Kaukaasian yleisessä edustajakokouksessa Mdivani sai tietääkseni hädin tuskin noin 10 ääntä 244:stä. Sellaisia ovat tosiasiat. Mitä puolueen Keskuskomitean piti tällaisessa tilanteessa tehdä, kun puolue, kun itse Gruusian järjestö ei voi sietää Mdivanin ryhmää? Käsitän politiikkamme kansallisuuskysymyksessä politiikaksi, jonka mukaan kansallisille aineksille ja kansallisille ennakkoluuloille tehdään myönnytyksiä. Tämä politiikka on epäilemättä oikea. Mutta voidaanko loputtomasti tehdä väkivaltaa sen puolueen tahdolle, jonka puitteissa Mdivanin ryhmä joutuu työskentelemään? Minun mielestäni ei voida. Päinvastoin, meidän omat toimenpiteemme täytyy mahdollisuuksien mukaan saattaa yhdenmukaisiksi Gruusian puolueen tahdon kanssa. Keskuskomitea on niin tehnytkin kutsuessaan pois tämän ryhmän tunnettuja jäseniä.

Toinen syy, joka pani Keskuskomitean kutsumaan pois eräitä tämän ryhmän jäseniä, oli se, että he

tavan takaa rikkoivat VKP:n Keskuskomitean päätöksiä. Kerroin teille jo federatiota koskevan päätöksen historiasta; sanoin jo, että ilman tätä elintä kansallisuusrauha on mahdoton, että vain Neuvostovalta, perustamalla federation, on pystynyt saamaan aikaan Taka-Kaukaasiassa kansallisuusrauhan vakiintumisen. Siksi me olimme Keskuskomiteassa sitä mieltä, että tämä päätös oli ehdottoman välttämätön. Mutta mitä me näemme? Mdivanin ryhmä ei alistu tähän päätökseen, vaan vieläpä taistelee sitä vastaan. Sen on todennut sekä toveri Dzierzhynskin komissio että Kamenevin ja Kuibyshevin komissio. Vieläpä nytkin, maaliskuun täysistunnon Gruusiasta tekemän päätöksen jälkeen, Mdivani jatkaa taistelua federatiota vastaan. Mitä tämä on, ellei pilkantekoa Keskuskomitean päätöksistä?

Sellaisia ovat tosiasiat, jotka pakoittivat Keskuskomitean kutsumaan Mdivanin pois.

Mdivani yrittää esittää asian siten, että hänen poiskutsumisestaan huolimatta voiton sai kuitenkin hän. En tiedä, mitä silloin pitäisi nimittää tappioksi. Muuten, onhan tunnettua, että autuaassa muistossa säilyvä Don Quijote piti myöskin itseään voittajana, kun tuulimyllyn siivet kolhivat hänet. Minusta tuntuu, että eräillä tovereilla, jotka työskentelevät eräällä Gruusiaksi nimitetyllä neuvostoalueen kolkalla, ei nähtävästi ole ylähyllillä kaikki järjestyksessä.

Siirryn toveri Maharadzeen. Hän sanoi täällä, että kansallisuuskysymyksessä hän on vanha bolshevikki, Leninin koulusta. Se ei ole totta, toverit. Huhtikuussa vuonna 1917 minä kävin yhdessä toveri Leninin

kanssa taistelua toveri Maharadzea vastaan konferenssissa⁶⁸. Hän vastusti silloin kansakuntien itsemääräämisoikeutta, vastusti ohjelmamme perustaa, vastusti kansojen oikeutta itsenäiseen valtiolliseen olemassaoloon. Hän oli tällä kannalla ja taisteli puoluetta vastaan. Sitten hän muutti mielipidettään (se on tietysti hänelle kunniaksi), mutta hänen ei olisi kuitenkaan pitänyt sitä unohtaa! Tämä ei ole enää vanha bolshevikki kansallisuuskysymyksessä, vaan enemmän tai vähemmän nuori.

Toveri Maharadze esitti minulle parlamentaarisen välikysymyksen, tunnustanko minä tai tunnustaako Keskuskomitea gruusialaisten kommunistien järjestön todelliseksi järjestöksi, johon täytyy luottaa, ja jos tunnustaa, niin myöntääkö Keskuskomitea, että tällä järjestöllä on oikeus asettaa kysymyksiä ja esittää omia ehdotuksia. Jos tämä kaikki tunnustetaan, niin pitääkö Keskuskomitea Gruusiassa muodostunutta komentoa sietämättömänä?

Vastaan tähän parlamentaariseen välikysymykseen.

Tietysti Keskuskomitea luottaa Gruusian kommunistiseen puolueeseen, — mihin muuhun luotettaisiin?! Gruusian kommunistinen puolue edustaa Gruusian kansan elinvoimaa, sen parhaimpia aineksia, joita ilman Gruusiala ei voida hallita. Mutta jokaisessa järjestössä on enemmistö ja vähemmistö. Meillä ei ole ainoatakaan järjestöä, jossa ei olisi enemmistöä ja vähemmistöä. Ja käytännössä me näemme, että Gruusian kommunistisen puolueen Keskuskomiteassa on enemmistö, joka toteuttaa puolueen linjaa, ja vähemmistö, joka ei aina toteuta tätä linjaa. Kysy-

myksessä on ilmeisesti luottamus järjestöön sen enemmistön muodossa.

Toinen kysymys: onko kansallisilla Keskuskomiteoilla oikeus tehdä aloitteita, asettaa kysymyksiä, onko niillä oikeus esittää ehdotuksia?

On tietysti, se on itsestään selvää. On vain käsitämätöntä, miksi toveri Maharadze ei esittänyt meille tosiasioita siitä, että Gruusian kommunistisen puolueen Keskuskomitean ei sallita asettaa kysymyksiä, ei sallita esittää ehdotuksia ja käsitellä niitä? Minun tiedossani ei ole sellaisia tosiasioita. Luulen toveri Maharadzen esittävän Keskuskomitealle sellaista aineistoa, jos hänellä yleensä sitä on.

Kolmas kysymys: voidaanko sallia sitä komentoa, mikä Gruusiassa on muodostunut?

Valitettavasti kysymystä ei ole konkretisoitu, — mikä komento? Jos kysymys on siitä komennosta, jonka vallitessa Gruusian Neuvostovalta on viime aikoina alkanut lyödä aatelisia sekä myöskin menševikkejä ja vastavallankumouksellisia ulos pesistään, jos kysymys on tästä komennosta, niin tässä komennossa ei mielestäni ole mitään pahaa. Se on meidän neuvostokomentoamme. Jos kysymys on siitä, että Taka-Kaukaasian aluepiirikomitea on luonut sellaisia ehtoja, jotka ovat sietämättömiä Gruusian kommunistisen puolueen kehittymiselle, niin en tunne sellaisia tosiasioita. Se Gruusian Keskuskomitea, joka valittiin Gruusian kommunistisen puolueen viime edustajakokouksessa 110 äänen enemmistöllä 18 vastaan, ei ole asettanut meille sellaisia kysymyksiä. Se työskentelee täydellisessä yhteisymmärryksessä puolueemme Taka-Kaukaasian aluepiirikomitean kanssa.

Jos on olemassa pieni ryhmä, virtaus, sanalla sanoen puolueen jäseniä, jotka ovat tyytymättömiä puoluekomentoon, niin pitää esittää vastaava aineisto Keskuskomitealle. Siellä, Gruusiassa, on ollut jo kaksi komissiota tarkastamassa tällaisia valituksia, toinen oli Dzierzhynskin ja toinen Kamenevin ja Kuibyshevin komissio. Voidaan muodostaa kolmas, jos se on tarpeen.

Tähän lopetan loppulausuntoni ensimmäisen osan Keskuskomitean organisatoorisesta toiminnasta vuoden ajalta.

Siirryn toiseen osaan, Keskuskomitean organisatorisiin ehdotuksiin, jotka on esitetty edustajakokouksen käsiteltäviksi. Mikäli tiedän, niin yksikään puhuja ei kosketellut arvostelun kannalta ainoatakaan Keskuskomitean tekemää ehdotusta. Käsitän tämän täydellisen myötämielisyyden ilmaukseksi niitä Keskuskomitean ehdotuksia kohtaan, jotka olemme esittäneet teidän käsiteltäviksenne. Siitä huolimatta tahtoisin auttaa ja tehdä muutamia korjausehdotuksia. Telemäni korjausehdotukset koskevat sitä jaostoa, joka Keskuskomitean ajatuksen mukaan täytyy muodostaa, organisatiojaostoa, jossa perustyötä puoluelinjalla tulee suorittamaan toveri Molotov ja neuvostolinjalla toveri Dzierzhynski.

Ensimmäinen korjausehdotus puhuu siitä, että Keskuskomitean varajäsenten lukua lisättäisiin viidestä henkilöstä ainakin viiteentoista.

Toinen korjausehdotus puhuu siitä, että kiinnitettäisiin erikoista huomiota luettelointi- ja sijoitteluelinten lujittamiseen ja laajentamiseen niin ylemmissä kuin alemmissäkin renkaissa, sillä nämä elimet saavat nyt valtavan ja ensiarvoisen merkityksen, sillä se on

kaikkein realisin keino talouden ja neuvostokoneiston kaikkien lankojen pitämiseksi puolueen käsissä.

Kolmas korjausehdotus tulee koskemaan sitä, että edustajakokous vahvistaisi ehdotuksen kihlakuntasihteerien koulun muodostamisesta Keskuskomitean yhteyteen, jotta läänikomiteoilla olisi vuoden lopussa käytettävissään 200—300 kihlakuntasihteeriä.

Ja neljäs korjausehdotus koskee lehdistöä. Tällä alalla minulla ei ole mitään konkreettista ehdotettavaa, mutta haluaisin kiinnittää edustajakokouksen erikoista huomiota siihen, että lehdistö nostettaisiin asianvaatimalle tasolle. Se menee eteenpäin, se on harpannut pitkälle eteenpäin, mutta ei siinä määrin kuin pitäisi. Lehdistön on kasvettava ei päivittäin, vaan tunneittain, — se on puolueemme kaikkein terävin ja voimakkain ase.

Lopuksi muutama sana nykyisestä edustajakokouksesta. Toverit! Minun on sanottava, että en ole nähnyt pitkään aikaan näin yhtenäistä, yhden aatteen innoittamaa edustajakokousta. Pahoittelen, ettei täällä ole toveri Leniniä. Jos hän olisi täällä, niin hän voisi sanoa: „Olen vaalinut puoluetta 25 vuotta ja kasvat-
tanut siitä suuren ja voimakkaan“. (Jatkuvia suosio-
nosoituksia.)

3. ALUSTUS KANSALLISISTA SEIKOISTA PUOLUE- JA VALTIORAKENNUSTYÖSSÄ

huhtikuun 23 pnä

Toverit! Lokakuun vallankumouksen jälkeen me käsittelemme kansallisuuskysymystä kolmatta kertaa: ensi kerran VIII, toisen kerran X ja kolmannen kerran XII puoluekokouksessa. Eikö tämä ole merkkiä siitä, että katsomuksissamme kansallisuuskysymyksestä on jotain periaatteellisesti muuttunut? Ei, periaatteellinen katsantokantamme kansallisuuskysymyksestä on pysynyt samana kuin ennen Lokakuuta sekä sen jälkeen. Mutta X edustajakokouksen jälkeen on muuttunut kansainvälinen tilanne siinä suhteessa, että on lisääntynyt niiden vallankumouksen raskaiden reservien ominaispaino, jollaisia nykyään ovat Idän maat. Tämä ensinnäkin. Toiseksi, X edustajakokouksen jälkeen on myös puolueemme sisäisessä asemassa tapahtunut uuden talouspolitiikan yhteydessä eräitä muutoksia. Kaikki nämä uudet tekijät on välttämättä huomioitava ja tehtävä niistä yhteenveto. Tässä mielessä onkin puhuttava kansallisuuskysymyksen uudesta asettamisesta XII edustajakokouksessa.

Kansallisuuskysymyksen kansainvälinen merkitys. Teille on tunnettua, toverit, että me, me neuvosto-

federationa, olemme nykyään historiallisen kohtalon tahdosta maailmanvallankumouksen etujoukko. Te tiedätte, että me ensimmäisinä mursimme yleiskapitalistisen rintaman ja jouduimme kohtalon tahdosta kaikkien edelle. Te tiedätte, että edetessämme me menimme Varsovaan saakka, mutta sitten peräännyimme ja lujittauduimme niihin aseisiin, jotka katsoimme kestävimmiiksi. Tämän ajankohdan jälkeen me siirryimme uuteen talouspolitiikkaan, ja tästä ajankohdasta lähtien me huomioimme kansainvälisen vallankumousliikkeen vauhdin hidastumisen, tästä ajankohdasta lähtien meidän politiikkamme ei ole enää ollut hyökkäävää, vaan se on ollut puolustautumispolitiikkaa. Me emme voineet mennä eteenpäin sen jälkeen, kun olimme Varsovan edustalla kärsineet tappion (älkäämme salatko totuutta), me emme voineet mennä eteenpäin, sillä meillä oli vaara irtaantua selustasta, ja se on meillä talonpoikainen, ja lopuksi meillä oli vaara kiiruhtaa liian kauaksi edelle kohtalon meille määräämistä vallankumouksen reserveistä, läntisistä ja itäisistä reserveistä. Juuri tämän vuoksi me teimme maan sisällä käännöksen uuden talouspolitiikan suuntaan ja maan ulkopuolella etenemisliikkeemme hidastuttamisen suuntaan päättäen, että on levähdettävä ja parannettava haavamme, etujoukon, proletariaatin haavat, saatava aikaan yhteys talonpoikaisen selustan kanssa, jatkettava työtä reservien keskuudessa, jotka olivat jääneet meistä jälkeen, läntisten reservien ja itäisten, raskaiden reservien keskuudessa, jotka muodostavat maailman kapitalismin perusselustan. Juuri näistä reserveistä, raskaista reserveistä, jotka muodostavat samalla maailman

imperialismin selustan, on puhe kansallisuuskysymystä käsiteltäessä.

Joko tahi: joko me ravistelemme liikkeelle ja kumouksellistutamme imperialismin syvän selustan — Idän siirto- ja puolisiirtomaat — ja joudutamme siten imperialismin luhistumista tai epäonnistumme tässä ja lujitamme siten imperialismia ja heikennämme siten liikkeemme voimaa. Täten on kysymys.

Asia on niin, että koko Itä pitää Tasavaltojemme Liittoa koepeltona. Joko me tämän Liiton puitteissa ratkaisemme oikein kansallisuuskysymyksen käytäntöön sovelletuttuna, joko me täällä, tämän Liiton puitteissa, pystytämme todella veljelliset suhteet kansojen välille, saamme aikaan todellisen yhteistyöskentelyn — ja silloin koko Itä näkee, että federationimme on sille vapautuksen lippuna, sen etujoukkona, jonka jälkiä sen tulee kulkea, ja tämä tulee olemaan maailman imperialismin romahduksen alkua. Tai me teemme tässä virheen, horjutamme aikaisemmin sorrettujen kansojen luottamusta Venäjän proletariaattia kohtaan, riistämme Tasavaltojen Liitolta sen vetovoiman, mikä sillä on Idän silmissä, — ja silloin imperialismi voittaa ja me häviämme.

Siinä on kansallisuuskysymyksen kansainvälinen merkitys.

Kansallisuuskysymys on meille tärkeä myöskin sisäisen tilanteen kannalta, ei vain sen vuoksi, että lukumääränsä puolesta entinen hallitseva kansakunta käsittää noin 75 miljoonaa, kun taas muut kansakunnat 65 miljoonaa (mikä ei ole vähän), eikä ainoastaan sen vuoksi, että aikaisemmin sorretut kansallisuudet asuvat alueilla, jotka ovat mitä tar-

keimmät taloudelliselle kehitykselle ja mitä tärkeimpiä paikkoja sotilaallisen strategian kannalta, vaan ennen kaikkea sen vuoksi, että näiden kahden vuoden aikana me olemme ottaneet käytäntöön niin sanotun uuden talouspolitiikan ja sen yhteydessä on alkanut kasvaa ja voimistua suurvenäläinen natsionalismi, on syntynyt smenovehilaisuussuunta, on liikkeellä pyrkimyksiä saada aikaan rauhallisessa järjestyksessä se, mikä Denikinille ei onnistunut, s.o. luoda niin sanottu „yksi ja jakamaton“.

Uuden talouspolitiikan yhteydessä on siis sisäisessä elämässämme syntymässä uusi voima — suurvenäläinen chauvinismi, joka pesiytyy laitoksiimme ja tunkeutuu ei ainoastaan neuvosto-, vaan myöskin puolue-eliimiin, kiertele federatiomme kaikilla kolkillä ja johtaa siihen, että ellemme me anna päättäväistä vastaiskua tälle uudelle voimalle, ellemme kisko sitä pois juurineen, — ja uuden talouspolitiikan olosuhteet kasvattavat sitä, — niin meitä uhkaa entisen hallitsevan kansakunnan proletariaatin ja aikaisemmin sorrettujen kansakuntien talonpoikien välisten suhteiden katkeaminen, mikä on merkitsevä proletariaatin diktatuurin horjuttamista.

Mutta uusi talouspolitiikka ei kasvata ainoastaan suurvenäläistä chauvinismia, — se kasvattaa myöskin paikallista chauvinismia, varsinkin niissä tasavalloissa, joissa on useita kansallisuuksia. Tarkoiton Gruusiaa, Azerbaidzhania, Bukharaa ja osaksi Turkestaniakin, joissa on useita kansallisuuksia, joiden edistyneimmät ainekset alkavat ehkä pian kilpailla keskenään etutilasta. Tämä paikallinen chauvinismi ei voimansa puolesta ole tietenkään sellainen vaara

kuin suurvenäläinen chauvinismi. Mutta se on kuitenkin vaara, ja se uhkaa muuttaa eräät tasavallat kansallisen juonittelun areenaksi ja murtaa siellä internationalismin yhdyssiteet.

Sellaisia ovat ne luonteeltaan kansainväliset ja sisäiset perusteet, jotka puhuvat kansallisuuskysymyksen tärkeästä, ensiarvoisesta merkityksestä yleensä ja nykyhetkellä erikoisesti.

Mihin sisältyy kansallisuuskysymyksen luokkaolemus? Kansallisuuskysymyksen luokkaolemus nykyisen neuvostokehityksen oloissa sisältyy oikeiden keskinäissuhteiden järjestämiseen entisen hallitsevan kansakunnan proletariaatin ja aikaisemmin sorrettujen kansallisuuksien talonpoikaiston välillä. Liittokysymystä täällä on käsitelty enemmän kuin riittävästi, mutta kun tätä liittokysymystä käsiteltiin Kamenevin, Kalininin, Sokolnikovin, Rykovin ja Trotskin selostuksen pohjalla, pidettiin silmällä pääasiassa venäläisen proletariaatin suhdetta venäläiseen talonpoikaistoon. Tässä, kansallisuuskysymyksen alalla, asianlaita on paljoa monimutkaisempi. Tässä on kysymys oikeiden keskinäissuhteiden järjestämisestä entisen hallitsevan kansakunnan proletariaatin, joka on koko federatiomme proletariaatin valistunein kerros, ja talonpoikaiston, etupäässä aikaisemmin sorrettujen kansallisuuksien talonpoikaiston, välillä. Tässä on kansallisuuskysymyksen luokkaolemus. Jos proletariaatin onnistuu järjestää toiskansallisen talonpoikaiston kanssa sellaiset suhteet, jotka kykenevät murtamaan sen epäluottamuksen kaikki jätteet, jota tsarismien politiikka vuosikymmenien aikana kasvatti ja juurrutti kaikkea venäläistä kohtaan, jos venäläisen

proletariaatin onnistuu saada aikaan sen lisäksi täydellinen yhteisymmärrys ja luottamus, saada aikaan todellinen liitto ei vain proletariaatin ja venäläisen talonpoikaiston välillä, vaan myöskin proletariaatin ja aikaisemmin sorrettujen kansallisuuksien talonpoikaiston välillä, niin tehtävä tulee ratkaistuksi. Tätä varten on välttämätöntä, että proletariaatin valta olisi yhtä läheinen muiden kansallisuuksien talonpoikaistolle kuin se on venäläisellekin. Jotta Neuvostovalta tulisi läheiseksi muidenkin kansallisuuksien talonpoikaistolle, on välttämätöntä, että se on sille ymmärrettävä, että se toimii sen omalla kielellä, että koulut ja valtaelimet muodostetaan paikallisista henkilöistä, jotka tuntevat ei-venäläisten kansallisuuksien kielen, tavat, tottumukset ja elinolot. Vasta silloin ja vain sikäli Neuvostovallasta, joka viime aikoihin saakka on ollut venäläinen valta, tulee ei vain venäläinen, vaan myöskin kansallisuuksienvälinen valta, aikaisemmin sorrettujen kansallisuuksien talonpojille läheinen valta, kun virastot ja valtaelimet näiden maiden tasavalloissa alkavat puhua ja toimia paikallisella kielellä.

Tämä on yksi kansallisuuskysymyksen perusteita yleensä ja neuvosto-oloissa erikoisesti.

Mikä on kansallisuuskysymyksen ratkaisemisen luonteenomainen piirre tällä hetkellä, vuonna 1923? Minkälaisen muodon ovat saaneet vuonna 1923 ne kysymykset, jotka vaativat ratkaisua kansallisuuslinjalla? Yhteistyöskentelyn järjestämisen muodon federationne kansojen välillä taloudellisella alalla, sotilaallisella alalla, poliittisella alalla. Tarkoiton kansallisuuksienvälisiä suhteita. Kansallisuuskysymys,

jonka perustana ovat entisen hallitsevan kansakunnan proletariaatin ja toiskansallisen talonpoikaiston välisten oikeiden keskinäissuhteiden pystyttämisen tehtävät, saa nykyhetkellä niiden kansojen yhteistyöskentelyn ja veljellisen yhteiselämän järjestämisen erikoismuodon, jotka kansat olivat aikaisemmin erillään toisistaan ja jotka nyt liittyvät yhteen yhtenäisen valtion puitteissa.

Sellainen on kansallisuuskysymyksen ydin siinä muodossa, jonka se on saanut vuonna 1923.

Tämän valtiollisen yhdistymisen konkreettisena muotona on se Tasavaltojen Liitto, josta me puhuimme jo viime vuoden lopulla Neuvostojen edustajakokouksessa ja jonka me silloin muodostimme.

Tämän Liiton perustana on vapaaehtoisuus ja Liiton jäsenten oikeudellinen yhdenvertaisuus. Vapaaehtoisuus ja yhdenvertaisuus sen vuoksi, että kansallisuusohjelmamme lähtökohtana on ohjelmamme kohta kansakuntien oikeudesta itsenäiseen valtiolliseen olemassaoloon,—se, mitä aikaisemmin nimitettiin itsenäisyysoikeudeksi. Lähtien tästä meidän on sanottava selvästi, ettei mikään kansojen liitto, mikään kansojen yhdistyminen yhtenäiseksi valtioksi voi olla kestävä, ellei sen pohjana ole täydellinen vapaaehtoisuus, elleivät kansat itse tahdo yhdistyä. Toinen perusta — Liittoon kuuluvien kansojen oikeudellinen yhdenvertaisuus. Tämäkin on ymmärrettävää. En tarkoita tosiasiallista yhdenvertaisuutta, puhun siitä myöhemmin, sillä edelle ehtineiden kansakuntien ja takapajulle jääneiden kansakuntien tosiasiallisen yhdenvertaisuuden aikaansaaminen on hyvin vaikea, hyvin raskas, monia vuosia vaativa työ. Tarkoitan tässä

oikeudellista yhdenvertaisuutta. Yhdenvertaisuus ilmenee tässä siinä, että kaikki tasavallat, tässä tapauksessa neljä tasavaltaa: Taka-Kaukaasia, Bielo-Venäjä, Ukraina ja VSFNT, jotka kuuluvat Liittoon, nauttivat yhtäläisesti Liiton tarjoamia etuja ja samaan aikaan luopuvat yhtäläisesti eräistä riippumattomuusoikeuksistaan Liiton hyväksi. Kun VSFNT:ssa, Ukrainassa, Bielo-Venäjällä ja Taka-Kaukaasian tasavallassa ei tule olemaan ulkoasiain kansankomissariaattia, niin on selvää, että lakkauttamalla nämä ulkoasiain kansankomissariaatit ja muodostamalla Tasavaltojen Liiton yhteisen ulkoasiain kansankomissariaatin, rajoitetaan jossain määrin sitä riippumattomuutta, joka näillä tasavalloilla on ollut, ja sitä rajoitetaan tasasuhteisesti kaikilta Liittoon kuuluvilta tasavalloilta. On selvää, että kun näillä tasavalloilla on aikaisemmin ollut omat ulkomaankaupan kansankomissariaattinsa ja nyt nämä ulkomaankaupan kansankomissariaatit lakkautetaan sekä VSFNT:ssa että muissa tasavalloissa yhteisen ulkomaankaupan kansankomissariaatin perustamista varten Tasavaltojen Liittoon, niin tässäkin rajoitetaan jossain määrin sitä riippumattomuutta, joka aikaisemmin oli täydellinen, mutta joka on nyt supistunut yhteisen Liiton hyväksi, j.n.e., j.n.e. Eräät tekevät puhtaasti skolastisen kysymyksen: entäs jäävätkö tasavallat yhdistymisen jälkeen riippumattomiksi? Tämä on skolastinen kysymys. Niiden riippumattomuutta rajoitetaan, sillä kaikenlainen yhdistyminen merkitsee niiden oikeuksien määrätynlaista rajoittamista, joita yhteenliittyneillä on aikaisemmin ollut. Mutta joka tasavallalle jää tässä ehdottomasti riippumattomuuden perusainekset jo senkin vuoksi, että

joka tasavallalla on oikeus yksipuolisesti erota Liitosta.

Siis kansallisuuskysymyksen konkreettinen muoto meidän oloissamme sisältyy tällä hetkellä kansojen taloudellisen, ulkopoliittisen ja sotilaallisen yhteistyökentelyn järjestämisen kysymykseen. Meidän on yhdistettävä nämä tasavallat näillä aloilla yhtenäiseksi liitoksi, jota nimitetään Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liitoksi. Tähän sisältyvät kansallisuuskysymyksen konkreettiset muodot tällä ajankohdalla.

Mutta se ei ole niin helposti tehty kuin sanottu. Kysymys on siitä, että meidän oloissamme on kokonainen joukko tekijöitä, jotka eivät ainoastaan ole edistämättä kansojen yhtymistä yhdeksi valtioksi, vaan vieläpä jarruttavat tätä yhtymistä.

Edistävät tekijät te tunnette: ennen kaikkea kansojen taloudellinen lähentyminen, joka on tapahtunut jo ennen Neuvostovaltaa ja jonka Neuvostovalta on lujittanut, jonkinlainen työnjako kansojen välillä, joka on muodostunut jo ennen meitä ja jonka me, Neuvostovalta, olemme lujittaneet,—se on perustekijä, joka edistää tasavaltojen yhdistymistä Liitoksi. Toisena yhdistymistä edistävänä tekijänä on pidettävä Neuvostovallan luonnetta. Tämä on ymmärrettävää. Neuvostovalta on työläisten valtaa, proletariaatin diktatuuria, joka luonteensa puolesta taivuttaa Liittoon kuuluvien tasavaltojen ja kansojen työtätekeviä aineksia ystävyyteen keskenään. Tämä on ymmärrettävää. Ja kolmas yhdistymistä edistävä tekijä on imperialistinen ympärisketju, joka muodostaa sen ympäristön, jonka oloissa Tasavaltojen Liiton on toimittava.

Mutta on sellaisiakin tekijöitä, jotka häiritsevät tätä yhdistymistä, jarruttavat tätä yhdistymistä. Päävoima, joka jarruttaa tasavaltojen yhdistymistä yhteiseksi liitoksi, on se voima, joka meillä kasvaa, kuten jo sanoin, uuden talouspolitiikan oloissa: se on suurvenäläinen chauvinismi. Ei ole lainkaan sattuma, toverit, että smenovehilaiset ovat saaneet joukon kannattajia neuvostovirkailijain keskuudessa. Se ei ole lainkaan sattuma. Ei ole sattuma myöskään se, että herrat smenovehilaiset ylistelevät bolshevikkikommunisteja aivankuin sanoen: puhukaa te vaan bolshevismista kuinka paljon tahansa, lörpötelkää internationalistisista pyrkimyksistänne kuinka paljon tahansa, mutta me tiedämme, että sen, mitä Denikin ei onnistunut tekemään, teette te, että te, bolshevikit, olette elvyttäneet suur-Venäjä'n aatteen tai joka tapauksessa sen elvytätte. Tämä kaikki ei ole sattuma. Ei ole sattuma myöskään se, että tuo aate on tunkeutunut eräisiin puoluelaitoksiimme. Olin läsnä, kun helmikuun täysistunnossa, jossa ensi kerran asetettiin kysymys toisesta edustajakamarista, Keskuskomitean jäsenten keskuudessa kuului puheita, jotka eivät olleet kommunismin mukaisia, — puheita, joilla ei ole mitään yhteistä internationalismin kanssa. Kaikki ne ovat ajan merkkejä, kulkutautia. Tästä johtuva päävaara on siinä, että uuden talouspolitiikan yhteydessä meillä kasvaa ei päivittäin, vaan tunneittain suurvaltainen chauvinismi, joka pyrkii pyyhkäisemään pois kaiken ei-venäläisen, keräämään kaikki hallinnon langat venäläisen perusteen ympärille ja tukahduttamaan ei-venäläisen. Päävaara on siinä, että tuollaisella politiikalla me saatamme itsemme

vaaraan menettää sen aikaisemmin sorrettujen kansojen luottamuksen venäläisiin proletaareihin, jonka nämä saavuttivat Lokakuun päivinä, jolloin venäläiset proletaarit kukistivat tilanherrat ja venäläiset kapitalistit, jolloin he, venäläiset proletaarit, murskasivat kansallisuussorron Venäjällä, toivat sotajoukot pois Persiasta ja Mongoliasta, julistivat Suomen ja Armenian riippumattomuuden ja yleensä asettivat kansallisuuskysymyksen aivan uusille perustoille. Sen luottamuksen, jonka me silloin saavutimme, me voimme menettää viimeisiä rippeitä myöten, ellemmme me kaikki aseistaudu tätä uutta, toistan, suurvenäläistä chauvinismia vastaan, joka hyökkää ja ryömiä eteenpäin tunkeutuen tippa tipalta korviin ja silmiin ja rappeuttaen vähitellen työntekijöitämme. Juuri tämä vaara, toverit, meidän on nujerrettava hinnalla millä hyvänsä. Muutoin meitä uhkaa aikaisemmin sorrettujen kansojen työläisten ja talonpoikain luottamuksen menettämisen vaara, meitä uhkaa näiden kansojen ja venäläisen proletariaatin välisten yhteyksien katkeamisen vaara, ja sen yhteydessä meitä uhkaa vaara, että päästämme syntymään halkeaman diktatuurimme systeemiin.

Älkää unohtako, toverit, että kun me kävimme Kerenskiä vastaan levitetyn lipuin ja kukistimme Väliaikaisen hallituksen, niin sen me voimme tehdä muun muassa siksi, että silloin meillä oli takanamme niiden sorrettujen kansojen luottamus, jotka odottivat venäläisiltä proletaareilta vapautusta. Älkää unohtako sellaisia reservejä kuin sorretut kansat, jotka ovat vaiti, mutta vaitiolollaan painostavat ja ratkaisevat paljon. Usein tämä ei tunnu, mutta ne, nuo kansat,

ovat elossa, ne ovat olemassa, eikä niitä saa unohtaa. Älkää unohtako, että jos meillä ei olisi ollut Koltshakin, Denikinin, Wrangelin ja Judenitshin selustassa n.s. „vierasheimoisia“, jos ei olisi ollut aikaisemmin sorrettuja kansoja, jotka vaiteliaalla myötätunnollaan venäläisiä proletaareja kohtaan horjuttivat noiden kenraalien selustaa,— toverit, tämä on erikoinen tekijä kehityksessämme: vaitelias myötätunto, kukaan ei näe eikä kuule sitä, mutta se ratkaisee kaiken,— ellei olisi ollut tätä myötätuntoa, niin me emme olisi voineet keikauttaa ainoatakaan noista kenraaleista. Silloin kun me kävimme niiden kimppuun, alkoi niiden selustassa hajaannus. Miksi? Siksi, että nämä kenraalit nojautuivat kasakoiden kolonisaattoriaineisiin ja piirsivät sorretuille kansoille tulevaisuuskuvan niiden edelleen sortamisesta, ja sorrettujen kansojen täytyi heittäytyä meidän syliimme, samalla kun me levitimme näiden sorrettujen kansojen vapauttamisen lipun. Juuri tämä ratkaisi näiden kenraalien kohtalon, siinä on niiden tekijäin summa, jotka jäivät sotajoukkojemme voittojen varjoon, mutta jotka loppukädessä ratkaisivat kaiken. Tätä ei saa unohtaa. Tämän takia meidän velvollisuutenamme on tehdä jyrkkä käänne uusia chauvinistisia mielialoja vastaan taistelemisen mielessä ja naulata häpeäpaaluun virastojemme ne virkamiehet ja ne puoluetoverit, jotka unohtavat Lokakuussa saamamme voiton, nimittäin aikaisemmin sorrettujen kansojen luottamuksen, jota meidän on pidettävä suuressa arvossa.

On käsitettävä, että jos sellainen voima kuin suurvenäläinen chauvinismi pääsee puhkeamaan täyteen kukkaansa ja leviämään, niin ei tule olemaan min-

käänlaista luottamusta aikaisemmin sorrettujen kansojen puolelta, me emme saa aikaan minkäänlaista yhteistyöskentelyä yhtenäisessä liitossa eikä meillä tule olemaan minkäänlaista Tasavaltojen Liittoa.

Sellainen on ensimmäinen ja vaarallisin tekijä, joka jarruttaa kansojen ja tasavaltojen yhdistymistä yhtenäiseksi liitoksi.

Toinen tekijä, toverit, joka myöskin haittaa aikaisemmin sorrettujen kansojen yhdistämistä venäläisen proletariaatin ympärille, on se tosiasiallinen tasa-arvoisuuden puuttuminen, joka on jäänyt meille perinnöksi tsaarinvallan aikakaudelta.

Me olemme julistaneet oikeudellisen yhdenvertaisuuden ja toteutamme sitä, mutta oikeudellisesta yhdenvertaisuudesta, jolla sinänsä on mitä suurin merkitys neuvostotasavaltojen kehityksen historiassa, on kuitenkin vielä pitkä matka tosiasialliseen yhdenvertaisuuteen. Kaikilla takapajulle jääneillä kansallisuuksilla ja kaikilla kansoilla on federatiossamme muodollisesti yhtä suuret oikeudet kuin kaikilla muillakin, edelle ehtineillä kansakunnilla. Mutta onnettomuus on siinä, että eräillä kansallisuuksilla ei ole omia proletaareja, että ne eivät ole läpikäyneet eivätkä edes alkaneetkaan teollista kehitystä, että ne ovat kulttuuritasoltaan jääneet hirveästi jälkeen eivätkä pysty lainkaan käyttämään hyväkseen niitä oikeuksia, jotka vallankumous on niille antanut. Tämä, toverit, on paljoa tärkeämpi kysymys kuin koulukysymys. Täällä eräät toverimme arvelevat, että solmu voidaan aukaista juuri siten, että etualalle asetetaan koulu- ja kielikysymys. Se on väärin, toverit,

koulut eivät tässä auta pitkällekkään, ne, nuo samaiset koulut, kehittyvät ja kieli myöskin kehittyy, mutta tosiasiallinen tasa-arvoisuuden puuttuminen jää kaiken tyytymättömyyden ja kaikkien kannausten pohjaksi. Tässä ei selviydytä kouluilla ja kielellä, vaan tässä tarvitaan todellista, järjestelmällistä, vilpittöntä, oikeata proletaarista apua meidän puoleltamme kulttuurielämän ja talouden alalla takapajulle jääneiden kansallisuuksien työtätekeville joukoille. On välttämätöntä, että paitsi koulun ja kielen alaa venäläinen proletariaatti ryhtyisi kaikkiin toimenpiteisiin, jotta reunamaissa, kulttuurisuhteessa takapajulle jääneissä tasavalloissa,— eivätkä ne ole jääneet takapajulle omasta syystään, vaan siksi, että aikaisemmin niitä pidettiin raaka-ainelähteinä,— päästäisiin siihen, että näihin tasavaltoihin rakennettaisiin teollisuustukikohtia. Eräitä yrityksiä tähän suuntaan on tehty. Gruusia on ottanut yhden tehtaan Moskovasta, ja sen pitäisi alkaa lähiaikoina työskennellä. Bukhara otti yhden tehtaan, mutta olisi voinut ottaa neljä. Turkestani ottaa yhden suuren tehtaan, ja näin ollen on olemassa kaikki edellytykset, että nämä tasavallat, jotka ovat jääneet jälkeen taloudellisessa suhteessa ja joilla ei ole proletariaattia, perustavat venäläisen proletariaatin avulla maahansa teollisuustukikohtia, vaikkapa pieniäkin, jotta näissä pienissä tukikohdissa olisi paikallisten proletaarien ryhmiä, jotka voisivat olla välityssiltana toisaalta venäläisten proletaarien ja talonpoikien ja toisaalta näiden tasavaltojen työtätekevien joukkojen välillä. Juuri tällä alalla meidän on tehtävä vakavasti työtä, ja tässä ei selviydytä yksistään kouluilla.

Mutta on vielä kolmas tekijä, joka jarruttaa tasavaltojen yhdistymistä yhdeksi liitoksi,— se on natsionalismi eri tasavalloissa. Uusi talouspolitiikka vaikuttaa ei ainoastaan venäläiseen, vaan myöskin ei-venäläiseen väestöön. Uusi talouspolitiikka kehittää yksityiskauppaa ja -teollisuutta ei ainoastaan Venäjän keskuksessa, vaan myöskin eri tasavalloissa. Ja juuri tämä samainen uusi talouspolitiikka ja siihen liittyvä yksityispääoma ravitsevat ja kasvattavat gruusia-laista, azerbaidzhanilaista, uzbekilaista ja muuta natsionalismia. Tietysti, ellei olisi suurvenäläistä chauvinismia, joka on hyökkäävää sen vuoksi, että se on voimakasta, sen vuoksi, että se on aikaisemminkin ollut voimakasta ja sille ovat jääneet sortamisen ja nöyryyttämisen tottumukset,— ellei olisi suurvenäläistä chauvinismia, niin mahdollisesti paikallinenkin chauvinismi, suurvenäläisen chauvinismin vastakohdana, ilmenisi niinsanoaksemme minimaalisessa, pienoismuodossa, sillä venäläisvastainen natsionalismi on loppukädessä puolustusmuoto, jonkinlainen rujo puolustusmuoto suurvenäläistä natsionalismia, suurvenäläistä chauvinismia vastaan. Jos tämä natsionalismi olisi vain puolustusluontoista, niin voitaisiin vielä olla nostamatta melua sen johdosta. Me voisimme keskittää koko toimintavoimamme ja koko taistelutarhomme suurvenäläistä chauvinismia vastaan luottaen siihen, että niin pian kuin tämä voimakas vihollinen tulee kaadetuksi, tulee sen kanssa yhdessä kaadetuksi myöskin venäläisvastainen natsionalismi, sillä se, tämä natsionalismi, toistan sen, on loppukädessä vastavaiikutusta suurvenäläiseen natsionalismiin, vastaus siihen, määrätynlaista puolustautumista. Niin, se olisi

siten, ellei venäläisvastainen natsionalismi menisi paikkakunnilla suurvenäläisen natsionalismin aiheuttamaa vastavaikutusta pitemmälle. Mutta onnettomuus on siinä, että eräissä tasavalloissa tämä puolustautuva natsionalismi muuttuu hyökkääväksi.

Ottakaamme Gruusia. Siellä on enemmän kuin 30% ei-gruusialaista väestöä. Niiden joukossa on armenialaisia, abhazeja, adzhareja, osetiineja, tataareja. Johdossa ovat gruusialaiset. Gruusialaisten kommunistien erään osan keskuudessa on syntynyt ja kehittyy sellainen ajatus, ettei ole suurestikaan välitettävä näistä pikku kansallisuuksista: ne ovat vähemmän sivistyneitä, muka vähemmän kehittyneitä, ja siksi voidaan olla piittaamattakin niistä. Tämä on chauvinismia, vahingollista ja vaarallista chauvinismia, sillä se voi muuttaa pienen Gruusian tasavallan riittäisyyksien areenaksi. Se on muuten jo muuttanutkin sen riittäisyyksien areenaksi.

Azerbaidzhan. Peruskansallisuutena ovat azerbaidzhanilaiset, mutta siellä on myös armenialaisia. Azerbaidzhanilaisten erään osan keskuudessa on myös sellainen, väliin varsin peittelemätön pyrkimys siihen suuntaan, että me, azerbaidzhanilaiset, olemme nähkääs kantaväestöä, mutta he, nuo armenialaiset, ovat muualta tulleita, eiköhän heitä voitaisi tämän vuoksi työntää hiukan takaisinpäin, olla huomioimatta heidän etujaan. Tämä myös on chauvinismia. Se horjuttaa sitä kansallisuuksien yhdenvertaisuutta, jonka pohjalle Neuvostovalta rakentuu.

Bukhara. Siellä, Bukharassa, on kolme kansallisuutta: uzbekit — peruskansallisuus, turkmenit, „vähemmän tärkeä“ kansallisuus bukharalaisen chau-

vinismin näkökannalta, ja kirgiisit. Heitä on siellä vähän, ja he ovat kuulemma „vähemmän tärkeitä“.

Horezmissa on asia samoin: turkmenit ja uzbekit. Uzbekit ovat peruskansallisuus ja turkmenit „vähemmän tärkeitä“.

Kaikki tämä johtaa selkkauksiin ja Neuvostovallan heikentymiseen. Tämä tendenssi paikalliseen chauvinismiin on myös hävitettävä juurineen. Verrattuna suurvenäläiseen chauvinismiin, joka kansallisuuskysymyksen yleissysteemissä muodostaa kolme neljäsosaa kokonaisuudesta, paikallinen chauvinismi ei tietenkään ole niin tärkeä, mutta paikalliseen työhön, paikalliseen väkeen ja itse kansallisten tasavaltojen rauhalliseen kehitykseen tällä chauvinismilla on hyvin suuri merkitys.

Tämä chauvinismi alkaa joutua väliin hyvin kummallisen kehityksen alaiseksi. Tarkoitin Taka-Kaukaasia. Te tiedätte, että Taka-Kaukaasia muodostuu kolmesta tasavallasta, joihin kuuluu kymmenen kansallisuutta. Taka-Kaukaasia on ammoisista ajoista alkaen ollut verilöylyjen ja riitaisuuksien areenana ja sitten menshevismien ja dashnakkien aikana sotatantereena. Te tiedätte gruusialais-armenialaisen sodan. Verilöylyt Azerbaidzhanissa vuoden 1905 alussa ja lopussa ovat teille myös tunnettuja. Voin mainita kokonaisen joukon seutuja, missä enemmistönä ovat armenialaiset ovat surmanneet koko muun, tataarilaisen väestön,— sellainen on esimerkiksi Zangezur. Voin viitata toiseen maakuntaan — Nahitshevaniin. Siellä olivat tataarit enemmistönä, ja he surmasivat kaikki armenialaiset. Tämä tapahtui juuri vähää ennen sitä, kun Armenia ja Gruusia

vapautuivat imperialismin ikeestä. (Ääni paikalta: „He ratkaisivat kansallisuuskysymyksen omalla tavallaan.“) Se on tietenkin myös määrätynlainen kansallisuuskysymyksen ratkaisemisen muoto. Mutta se ei ole ratkaisemisen neuvostomuoto. Tähän keskinäisen kansallisuusvihan tilanteeseen eivät venäläiset työläiset tietenkään ole syyllisiä, sillä tataarit ja armenialaiset taistelevat keskenään, ilman venäläisiä. Juuri tämän takia Taka-Kaukaasiassa on välttämätön erikoinen elin, joka voisi säännöstellä kansallisuuksien keskinäissuhteita.

Voidaan rohkeasti sanoa, että entisen hallitsevan kansakunnan proletariaatin ja kaikkien muiden kansallisuuksien työtätekevien väliset keskinäissuhteet muodostavat kolme neljäsosaa koko kansallisuuskysymyksestä. Mutta yksi neljäsosa tästä kysymyksestä on jätettävä itsensä aikaisemmin sorrettujen kansallisuuksien keskinäissuhteiden osalle.

Ja ellei Neuvostovalta olisi pystynyt näissä keskinäisen epäluottamuksen oloissa perustamaan Taka-Kaukaasiassa kansallisuusrauhan elintä, joka kykenee selvittelemään kahnaukset ja selkkaukset, niin me olisimme palanneet tsarismin kauteen tai dashnakkien, mussavatistien ja menshevikkien kauteen, jolloin ihmiset polttivat ja surmasivat toisiaan. Juuri tämän vuoksi Keskuskomitea on kolme kertaa vahvistanut Taka-Kaukaasian federation säilyttämisen välttämättömyyden kansallisuusrauhan elimenä.

Meillä on ollut ja on edelleenkin ryhmä gruusialaisia kommunisteja, joka ei vastusta sitä, että Gruusia liittyisi Tasavaltojen Liittoon, mutta vastustaa sitä, että tämä yhdistyminen tapahtuisi Taka-

Kaukaasian federation kautta. He haluavat nähkääs päästä lähemmäksi Liittoa, ei muka tarvita tätä väliseinää meidän, gruusialaisten, ja Tasavaltojen Liiton välillä Taka-Kaukaasian federation muodossa, ei muka tarvita federatiota. Tämä tuntuu kuulostavan erittäin vallankumoukselliselta.

Mutta sillä on toinen tarkoitus. Ensinnäkin nämä lausunnot osoittavat, että suhteella venäläisiin on kansallisuuskysymyksen alalla Gruusiassa toisarvoinen merkitys, sillä näillä uklonisti*-tovereilla (heitä nimitetään näin) ei ole mitään sitä vastaan, että Gruusia liittyisi välittömästi Liittoon, s.o. he eivät pelkää suurvenäläistä chauvinismia olettaen, että siltä on joka tapauksessa leikattu siivet tai ettei sillä ole ratkaisevaa merkitystä. He nähtävästi pelkäävät enemmän Taka-Kaukaasian federatiota. Miksi? Miksi näiden kolmen Taka-Kaukaasiassa asuvan peruskansan, jotka ovat niin kauan taistelleet keskenään, surmanneet toisiaan, sotineet toisiaan vastaan, miksi näiden kansojen nyt, jolloin Neuvostovalta on vihdoinkin järjestänyt niiden välille veljesliiton siteet federation muodossa, jolloin tämä federatio on antanut myönteisiä tuloksia, miksi näiden olisi nyt katkottava federatio-siteet? Mistä on kysymys, toverit?

Kysymys on siitä, että Taka-Kaukaasian federation siteet poistavat Gruusialta sen osan etuoikeutetusta asemasta, mikä sillä voisi olla maantieteellisen sijaintinsa perusteella. Päätelkää itse. Gruusialla on oma satamansa — Batumi, jonka kautta virtaavat tavarat

* Uklonisti, venäläisestä sanasta: uklon (poikkeama), — poliittista syrjäsuuntaa ajava, puolueen linjalta poikkeamaan pyrkivä jäsen. *Suom.*

Länneestä, Gruusialla on sellainen rautatiesolmu kuin Tiflis, jota eivät voi kiertää armenialaiset eikä sitä voi kiertää myöskään Azerbaidzhan, joka saa tavaraansa Batumista. Jos Gruusia olisi erillinen tasavalta, jos se ei kuuluisi Taka-Kaukaasian federatioon, niin se voisi antaa jonkinlaisen pienen uhkavaatimuksen sekä Armenialle, joka ei voi tulla toimeen ilman Tiflisiä, että Azerbaidzhanille, joka ei voi tulla toimeen ilman Batumia. Siitä olisi Gruusialle vissiä hyötyä. Ei ole sattuma, että kaikille tunnettu kummallinen asetus rajasulkuvartioista laadittiin juuri Gruusiassa. Nyt siitä vieritetään syy Serebrjakovin niskoille. Otaksukaamme, että asia on niin. Mutta tuo asetus on syntynyt Gruusiassa eikä Azerbaidzhanissa tai Armeniassa.

Tähän on vielä toinenkin syy. Tiflis on Gruusian pääkaupunki, mutta siellä on gruusialaisia korkeintaan 30%, armenialaisia vähintään 35% ja muu osa on muita kansallisuuksia. Sellainen on Gruusian pääkaupunki. Jos Gruusia olisi erillinen tasavalta, niin silloin voitaisiin tehdä joitakin väestösiirtoja,—esimerkiksi siirtää armenialaista väestöä pois Tiflisistä. Annettiinhan Gruusiassa tunnettu asetus väestön „säännöstelemisestä“ Tiflisissä, josta toveri Maharadze sanoi, että se ei ollut suunnattu armenialaisia vastaan. Tarkoituksena oli panna toimeen eräänlainen väestönsiirto siten, että armenialaisten lukumäärä olisi tullut Tiflisissä vuosi vuodelta pienemmäksi kuin gruusialaisten määrä, ja tehdä Tiflisistä siten todellinen gruusialainen pääkaupunki. Arvelen, että häätämisasiäsetuksen he ovat peruuttaneet. Mutta heillä on käsissään joukko mahdollisuuksia,

joukko sellaisia joustavia muotoja — esimerkiksi „liikaväestöstä vapautuminen“, — joiden avulla voitaisiin näennäistä internationalismia noudattaen järjestää asiat niin, että armenialaisia tulisi Tiflisissä olemaan vähemmän.

Juuri tämä maantieteellisen sijainnin suoma edullisuus, jota gruusialaiset ukлонistit eivät halua menettää, sekä gruusialaisten epäedullinen asema itse Tiflisissä, jossa gruusialaisia on vähemmän kuin armenialaisia, panevatkin ukлонistimme taistelemaan federatiota vastaan. Menshevikit yksinkertaisesti häätivät Tiflisistä armenialaisia ja tataareja. Mutta nyt, Neuvostovallan aikana, ei saa häättää, ja sen vuoksi on erottava federatiosta, ja silloin saadaan juriidiset mahdollisuudet suorittaa itsenäisesti eräitä sellaisia operatioita, jotka johtavat siihen, että gruusialaisten edullinen asema tulee täydellisesti käytetyksi Azerbaidzhania ja Armeniaa vastaan. Ja kaiken tämän tuloksena gruusialaisille muodostuisi etuoikeutettu asema Taka-Kaukaasian sisällä. Tässä on koko vaara.

Voimmeko me olla välittämättä kansallisuusrauhan eduista Taka-Kaukaasiassa, voimmeko me luoda sellaiset olosuhteet, joiden vallitessa gruusialaiset olisivat etuoikeutetussa asemassa Armenian ja Azerbaidzhanin tasavaltaan verrattuna? Emme. Me emme voi sitä sallia.

On olemassa kansakuntien hallitsemisen vanha erikoinen järjestelmä, jonka vallitessa porvarillinen valta lähentää itseensä eräitä kansallisuuksia, antaa niille etuoikeuksia, mutta polkee muita kansakuntia eikä halua huolehtia niistä. Lähentäen siis yhtä kansallisuutta tämä valta polkee sen kautta kaikkia

muita. Niin on hallittu esimerkiksi Itävallassa. Kaikki muistavat itävaltalaisen ministerin Beustin sanat, kun hän kutsui luokseen unkarilaisen ministerin ja sanoi: „hallitse sinä omia laumojasi, minä kyllä selviydyn omistani“. Toisin sanoen, sinä siis kurista ja polje omia kansallisuusiasi Unkarissa ja minä poljen omiani Itävallassa. Sinä ja minä olemme etuoikeutettuja kansakuntia, polje siis muita.

Samoin oli puolalaisten laita itse Itävallassa. Itävaltalaiset lähensivät itseensä puolalaisia, antoivat heille etuoikeuksia, jotta puolalaiset olisivat auttaneet itävaltalaisia lujittamaan näiden asemia Puolassa, ja korvaukseksi tästä he antoivat puolalaisille mahdollisuuden kuristaa Galitsiaa.

Tämä on erikoinen, puhtaasti itävaltalainen järjestelmä — otetaan erikseen muutamia kansallisuusia ja annetaan niille etuoikeuksia, jotta sitten voitaisiin tehdä selvä muista. Byrokratian kannalta katsoen tämä on „säästeliäs“ hallintotapa, sillä joudutaan huolehtimaan vain yhdestä kansallisuudesta, mutta poliittiselta kannalta katsoen se merkitsee valtion varmaa kuolemaa, sillä kansallisuusien tasa-arvoisuusperiaatteiden rikkominen ja yhden kansallisuuden jonkinlaisten etuoikeuksien salliminen merkitsee oman kansallisuuspolitiikkansa tuomitsemista kuolemaan.

Aivan samoin hallitsee nykyään Englanti Intiaa. Voidakseen byrokratian kannalta katsoen hallita helpommin Intian kansallisuusia ja heimoja Englanti on jakanut Intian Brittiläiseen Intiaan (240.000.000 asukasta) ja Varsinais-Intiaan (72.000.000). Millä perusteella? Sillä, että Englanti tahtoi ottaa erikseen yhden ryhmän kansakuntia ja antaa sille

etuoikeuksia voidakseen sitä helpommin hallita muita kansallisuuksia. Itse Intiassa on monta sataa kansallisuutta, ja Englanti päätti: miksi puuhailisin näiden kansallisuuksien kanssa, kun minun on parempi ottaa erikseen muutamia kansakuntia, antaa niille joitakin etuoikeuksia ja hallita niiden kautta muita, sillä, ensinnäkin, muiden kansakuntien tyytymättömyys kohdistuu silloin näihin etuoikeutettuihin kansakuntiin eikä Englantiin, ja toiseksi, parista kolmesta kansakunnasta „huolehtiminen“ on halvempaa.

Tämä on myös hallitsemisjärjestelmä, englantilainen järjestelmä. Mihin se johtaa? Siihen, että koneisto käy „halvemmaksi“, se on totta. Mutta, toverit, jos jätämme sivuun byrokraattiset mukavuudet, niin tässä piilee varma kuolema Englannin herruudelle Intiassa, ja yhtä varmasti kuin kaksi kertaa kaksi on neljä, piilee tässä, tuossa järjestelmässä, väistämätön kuolema — englantilaisen hallintojärjestelmän ja Englannin herruuden kuolema.

Meidän toverimme, gruusialaiset ukлонistit, sysäävät meitä tälle vaaralliselle polulle, koska he taistelevat federatiota vastaan ja rikkovat puolueen kaikkia lakeja, koska he tahtovat erota federatiosta säilyttääkseen edullisen aseman. He yrittävät sysätä meitä sellaiselle tielle, että heille annettaisiin eräitä etuoikeuksia Armenian ja Azerbaidzhanin tasavaltain kustannuksella. Tälle tielle me emme voi lähteä, sillä se olisi varma kuolema koko politiikallemme ja Neuvostovallalle Kaukaasiassa.

Ei ole sattuma, että toverimme Gruusiassa ovat oivaltaneet tämän vaaran. Tämä gruusialainen chauvinismi, joka on alkanut armenialaisia ja azerbaidzha-

nilaisia vastaan kohdistetun hyökkäyksen, on saanut liikkeelle Gruusian kommunistisen puolueen. On täysin ymmärrettävää, että Gruusian kommunistinen puolue, jolla legaalisen olemassaolonsa aikana on ollut kaksi edustajakokousta, on kummallakin kerralla hylännyt yksimielisesti ukлонistitoverien kannan, sillä ilman Taka-Kaukaasian federatiota ei Kaukaasiassa voida nykypäivien tilanteessa säilyttää rauhaa eikä saada aikaan yhdenvertaisuutta. Ei voida sallia, että toinen kansakunta olisi etuoikeutetumpi kuin toinen. Toverimme ovat tämän oivaltaneet. Juuri tämän takia Mdivanin ryhmä on kahden taisteluvuoden ajan ollut pikku joukko, jota puolue on tämän tästä lyönyt itse Gruusiassa.

Ei ole sattuma myöskään se, että toveri Lenin niin kiirehti ja painosti sitä, että federatio olisi toteutettu viipymättä. Ei ole sattuma sekään, että Keskuskomiteamme on kolme eri kertaa vahvistanut Taka-Kaukaasian federation välttämättömyyden, jolla on oma Toimeenpaneva Keskuskomitea ja oma toimeenpanovalta, jonka päätökset ovat tasavalloille velvoittavia. Ei ole sattuma, että kumpikin komissio—sekä toveri Dzierzhynskin että Kamenevin ja Kuibyshevin—sanoi Moskovaan palattuaan, että ilman federatiota ei voida tulla toimeen.

Vihdoin ei ole sattuma sekään, että „Sotsialisticheski Vestnikin“⁶⁹ menshevikit ylistelevät ukлонistitovereitamme taistelusta federatiota vastaan, kantavat heitä käsillään: kaukaa kalamies kalamiehen tuntee!

Siirryn käsittelemään niitä keinoja, niitä teitä, joiden kautta meidän on voitettava nämä kolme yhdistymistä jarruttavaa perustekijää: suurvenäläinen

chauvinismi, kansakuntien tosiasiallisen tasa-arvoisuuden puuttuminen ja paikallinen natsionalismi, varsinkin siinä tapauksessa, kun se muuttuu chauvinismiksi. Niistä keinoista, jotka voivat auttaa meitä vapautumaan kivuttomasti koko tästä vanhasta perinnöstä, joka jarruttaa kansojen lähentymistä, mainitsen kolme.

Ensimmäinen keino: on ryhdyttävä kaikkiin toimenpiteisiin, jotta Neuvostovalta tasavalloissa tulisi ymmärrettäväksi ja läheiseksi, että Neuvostovalta ei olisi meillä ainoastaan venäläinen, vaan myös kansallisuksienvälinen. Tätä varten on välttämätöntä, ettei ainoastaan kouluja, vaan myöskin kaikki laitokset, kaikki elimet, niin puolue- kuin neuvostoelimetkin, tehtäisiin vähitellen kansallisiksi, jotta ne toimisivat joukoille ymmärrettävällä kielellä, jotta ne toimisivat asianomaisen kansan elinoloja vastavissa oloissa. Vain tällä ehdolla meille käy mahdolliseksi tehdä Neuvostovalta venäläisestä kansallisuksienväliseksi, läheiseksi, ymmärrettäväksi ja omaksi kaikkien tasavaltojen työtätekeville joukoille ja varsinkin niille, jotka ovat jääneet jälkeen taloudellisessa ja sivistyksellisessä suhteessa.

Toinen keino, joka voi helpottaa meitä vapautumaan kivuttomasti siitä perinnöstä, jonka tsarismi ja porvaristo jättivät jälkeensä, on komissariaattien sellainen rakenne Tasavaltojen Liitossa, mikä tekisi mahdolliseksi sen, että ainakin peruskansallisuuksilla olisi omia maanmiehiään kollegioissa, ja mikä loisi sellaisen järjestyksen, että eri tasavaltojen tarpeet ja vaatimukset tulisivat ehdottomasti tyydytetyiksi.

Kolmas keino: on välttämätöntä, että ylinten keskuselimemme joukossa olisi sellainen elin, joka

heijastaisi poikkeuksetta kaikkien tasavaltojen ja kansallisuuksien tarpeita ja vaatimuksia.

Tähän viimemainittuun haluan erikoisesti kiinnittää huomiotanne.

Jos me voisimme muodostaa Liiton Toimeenpanevaan Keskuskomiteaan kaksi tasa-arvoista kamaria, joista toinen valittaisiin Neuvostojen yleisliittolaisessa edustajakokouksessa kansallisuuksista riippumatta ja toisen valitsisivat tasavallat ja kansalliset alueet (tasavallat tasapuolisesti ja kansalliset alueet niinkään tasapuolisesti) ja sen myös vahvistaisi sama Tasavaltojen Liiton Neuvostojen edustajakokous, niin minä luulen, että silloin meidän korkeimpien laitostemme kokoonpanossa heijastuisivat ei ainoastaan poikkeuksetta kaikkien työtätekevien luokkaedut, vaan myöskin heidän puhtaasti kansalliset tarpeensa. Meillä olisi silloin elin, joka heijastaisi Tasavaltojen Liiton alueella asuvien kansallisuuksien, kansojen ja heimojen erikoisetuja. Meidän oloissamme, kun Liittoon kuuluu yhteensä vähintään 140 miljoonaa asukasta, joista 65 miljoonaa on ei-venäläisiä,—tällaisessa valtiossa, toverit, ei voida hallita, ellei täällä, Moskovassa, ylimmässä elimessä, ole näiden kansallisuuksien lähettämiä edustajia, jotka heijastaisivat ei vain koko proletariaatille yhteisiä etuja, vaan myöskin erikoisia, omalaatuisia, erikoislaatuksia, kansallisia etuja. Ilman tätä, toverit, ei voida hallita. Ei voida hallita, ellei ole käsillä tätä ilmapuntaria sekä henkilöitä, jotka kykenevät pukemaan asianomaiseen muotoon nämä eri kansallisuuksien erikoistarpeet.

On kaksi maan hallitsemisen tapaa: toinen tapa on sellainen, jolloin koneisto on „yksinkertaistettu“

ja sen johdossa on sanokaamme ryhmä tai yksi henkilö, jolla on paikkakunnilla kädet ja silmät kuvernöörien muodossa. Tämä on varsin yksinkertainen hallitsemismuoto, ja maata hallitessaan päämies saa ne tiedot, jotka voidaan saada kuvernööreiltä, ja lohduttelee itseään uskolla, että hän hallitsee rehellisesti ja oikein. Sitten syntyy kahnauksia, kahnaukset paisuvat selkkauksiksi ja selkkaukset kapinoiksi. Sitten kapinat tukahdutetaan. Tällainen hallitsemisjärjestelmä ei ole meikäläinen järjestelmä, ja sitä paitsi se on liian kallis, vaikkakin yksinkertainen. Mutta on myös toinen hallitsemisjärjestelmä, neuvostojärjestelmä. Neuvostomaassa me toteutamme toista hallitsemisjärjestelmää, sitä hallitsemisjärjestelmää, joka tekee mahdolliseksi nähdä tarkasti ennakoita kaikki muutokset, kaikki seikat sekä talonpoikain keskuudessa että kansallisten aineiden keskuudessa, sekä niin sanottujen „vierasheimoisten“ keskuudessa, että venäläisten keskuudessa, jotta ylimpien elimien systeemissä olisi joukko ilmapuntareita, jotka näyttäisivät ennakoita jokaisen muutoksen, huomioisivat ja varoittaisivat ennakoita sekä basmatshien liikkeestä⁷⁰ että bandiittikapinoista, sekä Kronstadtista että kaikista mahdollisista myrskyistä ja vastoinkäymisistä. Tämä on hallitsemisen neuvostojärjestelmä. Sitä sanotaan Neuvostovallaksi, kansan vallaksi siksi, että nojaten itse rahvaaseen se ennen muita huomaa jokaisen muutoksen, ryhtyy asianvaatimiin toimenpiteisiin ja oikaisee linjan ajoissa, jos se on vääristynyt, arvioi itse itseään ja oikaisee linjansa. Tämä hallitsemisjärjestelmä on neuvostojärjestelmä, ja se vaatii, että ylimpien elimiemme systeemissä olisi sellaisia elimiä,

jotka heijastavat kaikki kansalliset tarpeet ja vaatimukset.

Väitetään, että tämä järjestelmä tekee hallinnon monimutkaisemmaksi, että se tekee uudet elimet kankaiksi. Se on totta. Tähän asti meillä on ollut VSFNT:n Toimeenpaneva Keskuskomitea, sitten muodostettiin Liiton Toimeenpaneva Keskuskomitea ja nyt pitää Liiton Toimeenpaneva Keskuskomitea jakaa kahteen osaan. Sille ei mitään voi. Mainitsin jo, että kaikkein yksinkertaisin hallitsemismuoto on se, että asetetaan yksi henkilö ja annetaan hänelle kuvernöörejä. Mutta Lokakuun jälkeen ei enää voida askarrella sellaisten kokeilujen kanssa. Järjestelmä on monimutkaistunut, mutta se helpottaa hallitsemista ja tekee koko hallitsemisen syvästi neuvostolliseksi. Juuri tämän vuoksi olen sitä mieltä, että edustajakokouksen tulee tehdä päätös erikoisen elimen — toisen kamarin muodostamisesta Liiton Toimeenpanevan Keskuskomitean kokoonpanoon ehdottoman välttämättömänä elimenä.

En sano, että tämä on Liiton kansojen keskinäisen yhteistyön järjestämisen täydellinen muoto, en sano, että tämä on tieteen viimeinen sana. Kansallisuuskysymystä me tulemme käsittelemään vielä monta kertaa, sillä kansalliset ja kansainväliset olot muuttuvat ja voivat vielä muuttua. En voi mennä takuuseen siitä, ettemme joudu joitakin komissariaatteja, jotka liitämme yhteen Tasavaltojen Liiton puitteissa, myöhemmin ehkä jakamaan, jos kokemus osoittaa, että jotkut komissariaatit antavat yhteenliitettyinä kielteisiä tuloksia. Mutta se on selvää, että näissä oloissa ja tässä tilanteessa meidän käytettävissämme ei ole parempaa menetelmää eikä toista sopivampaa elintä.

Toistaiseksi meillä ei ole parempaa keinoa ja toista tietä sellaisen elimen luomiseksi, joka voi heijastaa kaikki heilahdukset ja kaikki muutokset eri tasavaltojen sisällä, kuin toisen kamarin muodostaminen.

On itsestään ymmärrettävää, että toisessa kamarissa tulee olla edustettuina ei ainoastaan nämä neljä yhteenliittynyttä tasavaltaa, vaan kaikki kansat, sillä kysymys ei ole ainoastaan tasavalloista, jotka ovat muodollisesti liittyneet yhteen (niitä on neljä), vaan myös Tasavaltojen Liiton kaikista kansoista ja kansallisuuksista. Sen vuoksi meillä on oltava sellainen muoto, joka heijastaisi poikkeuksetta kaikkien kansallisuuksien ja tasavaltain tarpeet.

Teen yhteenvedon, toverit.

Kansallisuuskysymyksen tärkeys johtuu siis uudesta tilanteesta kansainvälisessä asemassa, siitä, että meidän on täällä Venäjällä, meidän federatiossamme, ratkaistava kansallisuuskysymys oikein, mallikelpoisesti, antaaksemme esimerkin Idälle, joka edustaa vallankumouksen raskaita reservejä, ja lujit-taaksemme siten näiden luottamusta ja lähentymistä federatioomme.

Sisäisen aseman kannalta uuden talouspolitiikan olot, voimistuva suurvenäläinen chauvinismi ja paikallinen chauvinismi myös velvoittavat meitä korostamaan kansallisuuskysymyksen erikoista tärkeyttä.

Sanoin myös, että kansallisuuskysymyksen olemus on oikeiden suhteiden aikaansaamisessa entisen hallitsevan kansakunnan proletariaatin ja entisten eihallitsevien kansakuntain talonpoikaiston välillä, että tältä kannalta katsoen kansallisuuskysymyksen konkreettinen muoto nykyhetkellä ilmenee siinä, että

löydetään tiet, löydetään keinot kansojen yhteistyökentelyn järjestämiseksi Tasavaltojen Liitossa, yhteinäisessä valtiossa.

Puhuin edelleen niistä tekijöistä, jotka edistävät tällaista kansojen toisiinsa lähentymistä. Puhuin tekijöistä, jotka jarruttavat tällaista yhteenliittymistä. Pysähdyin erikoisesti suurvenäläiseen chauvinismiin voimana, joka voimistuu. Tämä voima on päävaara, joka voi horjuttaa aikaisemmin sorrettujen kansojen luottamusta venäläistä proletariaattia kohtaan. Se on vaarallisin vihollisemme, joka meidän on nujerrettava, sillä jos me sen nujerramme, niin samalla me nujerramme $\frac{9}{10}$ siitä natsionalismista, joka on säilynyt ja joka kehittyy eri tasavalloissa.

Edelleen. Edessämme on vaara, että eräät toveriryhmät voivat sysätä meitä myöntämään etuoikeuksia eräille kansallisuuksille toisten vahingoksi. Selitin, että me emme voi lähteä tälle tielle, sillä se voi murtaa kansallisuusrauhan ja hävittää toiskansallisten joukkojen luottamuksen Neuvostovaltaa kohtaan.

Puhuin edelleen siitä, että tärkein keino, joka voi tehdä meille mahdolliseksi vapautua kivuttominta tietä niistä tekijöistä, jotka ehkäisevät yhdistymistä, on toisen kamarin muodostaminen Toimeenpanevan Keskuskomitean kokoonpanoon, mistä puhuin avoimemmin Keskuskomitean helmikuun täysistunnossa ja josta teeseissä puhutaan pidättyvämmässä muodossa, jotta tovereille annettaisiin mahdollisuus ehkä itse suunnitella toinen, joustavampi muoto, toinen, sopivampi elin, joka kykenee heijastamaan kansallisuksien edut.

Sellaisia ovat yhteenvedot.

Olen sitä mieltä, että vain tätä tietä kulkien me saamme aikaan kansallisuuskysymyksen oikean ratkaisun, saamme aikaan sen, että levitämme proletarisen vallankumouksen lipun hulmuamaan ja kokoamme sen ympärille Idän maiden myötätunnon ja luottamuksen, jotka muodostavat vallankumouksen raskaat reservit ja joilla voi olla ratkaiseva merkitys proletariaatin tulevilla otteluilla imperialismia vastaan. (Suosionosoituksia.)

4. LOPPULAUSUNTO ALUSTUKSEEN KANSALLISISTA SEIKOISTA PUOLUE- JA VALTIORAKENNUSTYÖSSÄ

huhtikuun 25 pnä

Toverit! Ennenkuin siirryn tekemään selkoa kansallisuuskysymystä käsitelleen jaoston työstä, sallikaa minun esittää vastaväitteeni kahdessa peruskohdassa puhujille, jotka esiintyivät alustukseni johdosta. Se ottaa vain noin 20 minuuttia, ei enempää.

Ensimmäinen kysymys koskee sitä, että eräs ryhmä tovercita, joiden etunenässä ovat Buharin ja Rakovski, paisutti kansallisuuskysymyksen merkitystä liikaa, liioitteli sitä, ja kansallisuuskysymyksen vuoksi siltä jäi huomaamatta yhteiskunnallinen kysymys, kysymys työväenluokan vallasta.

Meille, kommunisteille, on selvää, että kaiken työmme perustana on toiminta työläisten vallan lujittamiseksi, ja vasta tämän jälkeen asettuu eteemme toinen kysymys, hyvin tärkeä kysymys, mutta ensinmainitun alaiseksi alistettu kysymys—kansallisuuskysymys. Meille sanotaan, että kansallisia aineksia ei saa loukata. Se on aivan oikein, olen samaa mieltä,—niitä ei saa loukata. Mutta kun tästä luodaan uusi teoria, että isovenäläinen proletariaatti on asetettava vähemmän tasa-arvoiseen asemaan entisiin sorrettuihin

kansakuntiin nähden, niin se merkitsee typeryyksien puhumista. Sen, mikä toveri Leninillä esiintyy sanontatapana hänen tunnetussa kirjoituksessaan, Buharin on muuttanut kokonaiseksi tunnukseksi. Mutta on selvää, että proletariaatin diktatuurin poliittisena perustana ovat ennen kaikkea ja pääasiassa keskiset alueet, teollisuusalueet, eivätkä reunamaat, jotka ovat talonpoikaismaita. Jos me liioittelemme talonpoikaisten reunamaiden merkitystä proletaaristen alueiden vahingoksi, niin proletariaatin diktatuurin järjestelmään voi muodostua halkeama. Se on vaarallista, toverit. Poliitikassa ei saa suolata liikaa eikä myöskään liian vähän.

On muistettava, että paitsi kansojen itsemääräämisoikeutta on olemassa myöskin työväenluokan oikeus valtansa lujittamiseen, ja itsemääräämisoikeus on alistettu tämän oikeuden alaiseksi. On tapauksia, jolloin itsemääräämisoikeus joutuu ristiriitaan toisen, korkeamman oikeuden kanssa,—sen oikeuden kanssa, joka valtaannousseella työväenluokalla on valtansa lujittamiseen. Tällaisissa tapauksissa—se on sanottava suoraan—itsemääräämisoikeus ei voi eikä saa olla esteenä toteutettaessa työväenluokan oikeutta diktatuuriinsa. Ensinmainitun on väistyttävä viime- mainitun tieltä. Niin oli asianlaita esimerkiksi vuonna 1920, jolloin meidän oli työväenluokan vallan puolustamisen vuoksi pakko hyökätä Varsovaa vastaan.

Sen vuoksi ei pidä unohtaa, että luvattaessa kansallisille aineksille kaikkea hyvää, kumarreltaessa kansallisuuksien edustajain edessä, kuten tässä edustajakokouksessa eräät toverit ovat tehneet, ei saa unohtaa sitä, että nykyisissä ulkoisissa ja sisäisissä oloissamme kansallisuuskysymyksen vaikutuspiiriä ja

niin sanoakseni sen toimivallan puitteita rajoittaa kaikista kysymyksistä tärkeimmän kysymyksen — „työväenkysymyksen“ vaikutuspiiri ja toimivalta.

Monet vetosivat Vladimir Iljitshin kirjeisiin ja kirjoituksiin. En haluaisi siteerata opettajaani toveri Leniniä, koska hän itse ei ole täällä, ja pelkään, että en ehkä vetoa häneen oikein ja kohdalleen. Minun on kuitenkin pakko siteerata eräs aksiomikohta, joka ei herätä mitään väärinkäsityksiä, jotta tovereilla ei olisi epäilystä kansallisuuskysymyksen ominaispainon suhteen. Käsitellessään itsemääräämistä koskevassa kirjoituksessaan Marxin kirjettä kansallisuuskysymyksestä toveri Lenin tekee tällaisen johtopäätöksen:

„Kansallisuuskysymyksen alistettu merkitys „työväenkysymyksen“ verrattuna on Marxille epäilemätön“⁷¹.

Tässä on vain kaksi riviä, mutta ne ratkaisevat kaiken. Juuri tämä on eräiden mielettömästi intoilevien toverien painettava mieleensä.

Toinen kysymys koskee suurvenäläistä chauvinismia ja paikallista chauvinismia. Täällä esiintyivät Rakovski ja varsinkin Buharin, joka ehdotti poistettavaksi kohdan, missä puhutaan paikallisen chauvinismin vahingollisuudesta. Ei ole muka syytä askarella sellaisen matosen kanssa kuin paikallinen chauvinismi, kun meillä on edessämme sellainen „Goljat“ kuin suurvenäläinen chauvinismi. Yleensä Buharin oli katuvalla päällä. Se on ymmärrettävää: hän on tehnyt vuosikausia syntiä kansallisuuksia vastaan kieltämällä itsemääräämisoikeuden, — on jo aika vihdoin katuakin. Mutta kaduttuaan hän heilahti toiseen äärimmäisyyteen. On kummallista, että Buharin kehoittaa puoluetta seuraamaan hänen esimerkkiään

ja myöskin katumaan, vaikka koko maailma tietää, että puolue ei ole tässä mitenkään syyllinen, sillä se on olemassaolonsa ensi päivästä alkaen (vuodesta 1898) tunnustanut itsemääräämisoikeuden, eikä sillä ole siis mitään katumista. Kysymys on siitä, että Buharin ei ole ymmärtänyt kansallisuuskysymyksen ydintä. Kun sanotaan, että kansallisuuskysymyksessä on pääpaino pantava taistelulle suurvenäläistä chauvinismia vastaan, niin siten tahdotaan merkitä venäläisen kommunistin velvollisuudet, sillä tahdotaan sanoa, että venäläisen kommunistin itsensä velvollisuutena on käydä taistelua venäläistä chauvinismia vastaan. Jos venäläistä chauvinismia vastaan eivät ryhtyisi taisteluun venäläiset, vaan siihen ryhtyisivät turkestanilaiset tai gruusialaiset kommunistit, niin heidän tällaista taisteluaan pidettäisiin venäläisvastaisena chauvinismina. Se sotkisi koko asian ja lujittaisi suurvenäläistä chauvinismia. Vain venäläiset kommunistit voivat ottaa suorittaakseen taistelun suurvenäläistä chauvinismia vastaan ja viedä sen päätökseen.

Mutta mitä tahdotaan sanoa, kun kehoitetaan taistelemaan paikallista chauvinismia vastaan? Sillä tahdotaan merkitä paikallisten kommunistien velvollisuus, ei-venäläisten kommunistien velvollisuus taistella omaa chauvinismiaan vastaan. Voidaanko kieltää, että poikkeamia venäläisvastaiseen chauvinismiin on olemassa? Onhan koko edustajakokous omin silmin nähnyt, että paikallista: gruusialaista, bashkiirialaista y.m. chauvinismia on olemassa, että sitä vastaan on taisteltava. Venäläiset kommunistit eivät voi taistella tatarialaista, gruusialaista, bashkiirialaista chauvinismia vastaan, sillä jos venäläinen kommunisti ottaa itselleen

raskaan tehtävän taistella tatarialaista tai gruusialaista chauvinismia vastaan, niin tätä hänen taisteluaan tullaan pitämään suurvenäläisen chauvinistin taisteluna tataareja tai gruusialaisia vastaan. Tämä sotkisi koko asian. Ainoastaan tatarialaiset, gruusialaiset j.n.e. kommunistit voivat taistella tatarialaista, gruusialaista j.n.e. chauvinismia vastaan, ainoastaan gruusialaiset kommunistit voivat taistella menestyksellisesti gruusialaista natsionalismiaan tai chauvinismiaan vastaan. Sellainen on ei-venäläisten kommunistien velvollisuus. Tämän takia teeseissä on välttämätöntä merkitä tämä kaksipuolinen tehtävä, mikä on toisaalta venäläisillä kommunisteilla (tarkoitan taistelua suurvenäläistä chauvinismia vastaan) ja toisaalta ei-venäläisillä kommunisteilla (tarkoitan heidän taisteluaan armenialaisvastaista, tatarialaisvastaista, venäläisvastaista chauvinismia vastaan). Ilman tätä teeseistä tulee yksipuoliset, ilman tätä ei synny mitään internationalismia sen enempää valtion kuin puolueenkaan rakennustyössä.

Jos taistelemme ainoastaan suurvenäläistä chauvinismia vastaan, niin tämä taistelu peittää varjoonsa tatarialaisten y.m. chauvinistien taistelun, joka kehittyy paikkakunnilla ja on vaarallinen varsinkin nyt, uuden talouspolitiikan oloissa. Emme voi olla käymättä taistelua kahdella rintamalla, sillä ainoastaan ehdolla, että taistelua käydään kahdella rintamalla — toisaalta suurvenäläistä chauvinismia vastaan, joka on päävaara rakennustyössämme, ja toisaalta paikallista chauvinismia vastaan, — voidaan saavuttaa menestystä, sillä ilman tätä kaksipuolista taistelua ei saada syntymään venäläisten ja toiskansallisten työläisten

ja talonpoikien minkäänlaista yhteenliittymistä. Päinvastaisessa tapauksessa voi olla seurauksena paikallisen chauvinismin kannustaminen, paikallisesta chauvinismista palkitsemisen politiikka, jota me emme voi sallia.

Sallinette minun tässäkin vedota toveri Leniniin. En tekisi sitä, mutta kun edustajakokouksessamme on paljon tovereita, jotka tolkkuttomasti siteeraavat toveri Leniniä ja vääristelevät häntä, niin sallikaa minun lukea muutama sana eräästä toveri Leninin kaikille tunnetusta kirjoituksesta:

„Proletariaatin on vaadittava „oman“ kansakuntansa sortamille siirtomaille ja kansakunnille vapautta valtiolliseen eroamiseen. Päinvastaisessa tapauksessa proletariaatin internationalismi jää tyhjäksi sanahelinäksi, ja luottamus ja luokkasolidarisuus sorretun ja sortavan kansakunnan työläisten välillä ovat mahdottomia“ 72.

Tämä on niin sanoakseni hallitsevan tai aikaisemmin hallinneen kansakunnan proletaarien velvollisuuksia. Etempänä hän jo puhuu aikaisemmin sorrettujen kansakuntien proletaarien tai kommunistien velvollisuudesta:

„Toisaalta, sorrettujen kansakuntien sosialistien on erikoisesti puolustettava ja käytännössä toteutettava sorretun kansakunnan työläisten täydellistä ja ehdotonta, myöskin järjestöllistä, yhtenäisyyttä sortavan kansakunnan työläisten kanssa. Ilman tätä ei voida suojata proletariaatin itsenäistä politiikkaa ja sen luokkasolidarisuutta muiden maiden proletariaatin kanssa porvariston kaikkien ja kaikenlaisten vehkeilyjen, petosten ja konnamaisuuksien aikana. Sillä sorrettujen kansakuntien porvaristo muuttaa alinomaa kansallisen vapautuksen tunnukset työläisten petkuttamistunnuksiksi“.

Kuten näette, jos tahdomme seurata toveri Leniniä — täällä eräät toverit vanhoivat hänen nimeensä, — niin molemmat teesit, sekä taistelusta

suurvenäläistä chauvinismia vastaan että taistelusta paikallista chauvinismia vastaan, on jätettävä päätöslauselmaan saman ilmiön kahtena eri puolena, teeseinä taistelusta chauvinismia vastaan yleensä.

Päätän tähän vastaväitteeni niitä puhujia vastaan, jotka täällä esiintyivät.

Ja nyt sallikaa minun tehdä selkoa kansallisuuskysymystä käsitelleen jaoston työstä. Jaosto otti pohjaksi Keskuskomitean teesit. Jaosto ei tehnyt minkäänlaisia muutoksia näiden teesien kuuteen kohtaan: 1, 2, 3, 4, 5 ja 6. Jaostossa käytiin väittelyjä ja ennen kaikkea siitä, pitääkö autonomiset tasavallat ottaa ensiksi erilleen VSFNT:sta ja sitten Kaukaasian riippumattomat tasavallat Taka-Kaukaasian federatiosta, jotta ne liittyisivät itsenäisesti Tasavaltojen Liittoon, vai eikö sitä pidä tehdä. Tämä oli gruusialaisten tovereiden erään osan tekemä ehdotus, joka, kuten tunnettua, ei saa kannatusta gruusialaisen, armenialaisen ja azerbaidzhanilaisen edustajiston puolelta. Jaosto käsitteli tämän kysymyksen, ja sen valtava enemmistö kannatti sitä, että säilytettäisiin se ajatus, jota on kehitelty teeseissä, s.o. VSFNT säilyy ehyenä muodostelmana ja Taka-Kaukaasian federatio samaten ehyenä muodostelmana ja sellaisina ne liittyvät Tasavaltojen Liittoon. Gruusialaisten tovereiden tämän osan kaikista ehdotuksista ei äänestetty, sillä näiden ehdotusten tekijät, nähdessään, että heidän ehdotuksensa eivät saa kannatusta, ottivat ne takaisin. Tästä kysymyksestä käyty väittely oli ankaraa.

Toisena kysymyksenä, josta käytiin väittelyä, oli kysymys siitä, kuinka toinen kamari olisi rakennet-

tava. Eräs osa tovereita (vähemmistö) ehdotti, ettei toisen kamarin kokoonpanoon otettaisi kaikkien tasavaltujen, kansallisuuksien ja alueiden edustajia, vaan että toinen kamari muodostettaisiin neljän tasavallan: VSFNT:n, Taka-Kaukaasian federation, Bielo-Venäjän ja Ukrainan edustuksen perustalla. Enemmistö ei hyväksynyt tätä ehdotusta, ja jaosto vastusti tätä ehdotusta päättäen, että toinen kamari on tarkoituksenmukaisempaa rakentaa siten, että siinä olisi edustettuina yhdenvertaisuuden perustoilla kaikki tasavallat (sekä riippumattomat että autonomiset) ja kaikki kansalliset alueet. En ryhdy puhumaan perusteluista, koska vähemmistön edustaja Rakovski tulee puhumaan täällä perustellakseen omaa ehdotustaan, joka ei mennyt jaostossa läpi. Kun hän on puhunut, esitän minäkin oman mielipiteeni.

Käytiin myös väittelyä, ei kovin ankaraa, kysymyksestä, pitääkö näihin teeseihin tehdä sellainen korjaus, joka puhuisi välttämättömyydestä orientoitua kansallisuuskysymystä ratkaistaessa myös Länteen eikä vain Itään. Jaosto äänesti tästä korjausehdotuksesta. Se oli vähemmistön, Rakovskin tekemä korjausehdotus. Jaosto hylkäsi tämän korjausehdotuksen. Puhun vielä myös tästä kysymyksestä sen jälkeen, kun Rakovski on puhunut.

Luen ne korjausehdotukset, jotka meillä hyväksyttiin. Kuusi kohtaa meillä hyväksyttiin muutoksitta. 7. kohdan toisen kappaleen kolmannen rivin sanojen: „Sen vuoksi päättäväinen taistelu“ eteen lisätään seuraavaa:

„Eräissä kansallisissa tasavalloissa (Ukraina, Bielo-Venäjä, Azerbaidzhan, Turkestan) tilannetta pulmal-

listaa se, että huomattava osa työväenluokkaa, joka on Neuvostovallan perustuki, kuuluu isovenäläiseen kansallisuuteen. Kaupungin ja maaseudun, työväenluokan ja talonpoikaiston liitolla on näillä alueilla mitä vakavimpana esteenä suurvenäläisen chauvinismin jätteet sekä puolue- että neuvostoelimissä. Kun näissä oloissa puhutaan venäläisen kulttuurin paremmuudesta ja esitetään väite korkeamman venäläisen kulttuurin kiertämättömästä voitosta jällellejääneiden kansojen (Ukrainan, Azerbaidzhanin, Uzbekian, Kirgiisian y.m.) kulttuurista, niin se ei ole mitään muuta, kuin yritys lujittaa isovenäläisen kansallisuuden valtasemaa“.

Tämän korjausehdotuksen minä hyväksyin siksi, että se parantaa teesejä.

Myöskin toinen korjaus koskee 7. kohtaa. Sanojen: „ilman tätä ei voida luottaa“ eteen tehdään seuraava lisäys:

„Tämän avun pitää ilmetä ensi kädessä siinä, että toteutetaan joukko käytännöllisiä toimenpiteitä teollisuustukikohtien perustamiseksi aikaisemmin sorrettujen kansallisuuksien tasavaltoihin ja saadaan niihin mahdollisimman suuri määrä paikallista väestöä. X edustajakokouksen päätöslauselman mukaisesti tämän avunannon on käytävä vihdoin samansuuntaisesti sen työtätekevien joukkojen taistelun kanssa, jota ne käyvät uuden talouspolitiikan yhteydessä voimistuneita paikallisia ja muualta tulleita riistäviä huippukerroksia vastaan yhteiskunnallisten asemiansa lujittamiseksi. Koska nämä tasavallat ovat pääasiallisesti maatalous-alueita, on sisäisten yhteiskunnallisten toimenpiteiden tapahduttava ennen kaikkea siihen suuntaan, että

työtätekeville joukoille annetaan maata vapaista valtion maista“.

Edelleen saman 7. kohdan 2. kappaleen keskelle, jossa puhutaan gruusialaisesta, azerbaidžhanilaisesta j.n.e. chauvinismista, lisätään: „armenialainen y.m. chauvinismi“. Armenialaiset toverit haluavat, ettei armenialaisille tehtäisi vääryyttä, että mainittaisiin myöskin heidän chauvinismistaan.

Edelleen teesien 8. kohtaan sanojen „yksi ja jakamaton“ jälkeen lisätään:

„Samanlaiseksi vanhan perinnön seuraukseksi on katsottava eräiden VSFNT:n keskushallintojen pyrkimys alistaa autonomisten tasavaltojen itsenäiset komissariaatit alaisikseen ja raivata tie viimemainittujen likvidoimiseen“.

Edelleen 8. kohtaan lisätään:

„ja julistaen kansallisten tasavaltojen olemassaolon ja edelleenkehittämisen ehdottoman välttämättömäksi“.

Edelleen 9. kohta. Se alkaa siten, kuin tässä luen:

„Tasavaltojen Liitto, joka on luotu eri tasavaltojen työläisten ja talonpoikain tasa-arvoisuus- ja vapaaehtoisuusperiaatteen pohjalla, on proletariaatin ensimmäinen yritys riippumattomien maiden kansojenvälisen keskinäissuhteiden järjestämiseksi ja ensimmäinen askel maailman työkansan tulevan Neuvostotasavallan luomista kohti“.

Kymmenennessä kohdassa on alakohta „a“, sen edelle lisättiin alakohta „a“ seuraavassa muodossa:

„a) Liiton keskuselinten järjestämisessä turvataan eri tasavaltojen oikeuksien ja velvollisuuksien yhtäläisyys sekä niiden välisissä keskinäissuhteissa että myös niiden suhteessa Liiton keskusvaltaan“.

Edelleen seuraa alakohta „b“ siinä muodossa kuin se oli alakohtana „a“:

„b) Liiton ylimpien elinten systeemiin perustetaan erikoinen, poikkeuksetta kaikkia kansallisia tasavaltoja ja kansallisia alueita edustava elin yhdenvertaisuusperustoilla huomioiden mahdollisimman täydellisesti kaikki näiden tasavaltojen kokoonpanoon kuuluvat kansallisuudet“.

Edelleen seuraa entinen alakohta „b“, nyt alakohdana „c“ seuraavassa muodossa:

„c) Liiton toimeenpanevat elimet rakennetaan sellaisille perustoille, jotka turvaavat tasavaltojen edustajain realisen osallistumisen niihin ja Liiton kansojen tarpeiden ja vaatimusten tyydyttämisen“.

Sitten seuraa alakohta „d“, lisäys:

„d) tasavalloille myönnetään riittävän laajat oikeudet finanssien ja erikoisesti budjetin alalla, jotka tekevät niille mahdolliseksi ilmaista omaa valtiohallinnollista, sivistyksellistä ja taloudellista aloitteellisuutta“.

Edelleen seuraa alakohta „c“ alakohtana „e“:

„e) kansallisten tasavaltojen ja alueiden elimet muodostetaan pääasiallisesti paikallisesta väestä, joka taitaa kysymyksensä olevien kansojen kielen ja tuntee niiden elinolot, tavat ja tottumukset“.

Edelleen on lisätty toinen alakohta. Se tulee olemaan „f“:

„f) julkaistaan erikoisia lakeja, jotka turvaavat äidinkielen käyttämisen kaikissa valtioelimissä ja kaikissa virastoissa, jotka palvelevat paikallista ja kansallista väestöä sekä vähemmistökansallisuuksia,— lakeja, jotka vetävät edesvastuuseen ja rankaisevat

kaikella vallankumouksellisella ankaruudella kaikkia kansallisuuksien oikeuksien ja erikoisesti vähemmistö-kansallisuuksien oikeuksien rikkojia“.

Edelleen täydennyksenä alakohta „g“:

„g) Punaisessa Armeijassa voimistetaan Liiton kansojen veljeyden ja solidaarisuuden aatteiden juurruttamisen hengessä suoritettavaa kasvatustyötä ja ryhdytään käytännöllisiin toimenpiteisiin kansallisten sotajoukko-osastojen järjestämiseksi täyttäen kaikki ehdot, jotka ovat välttämättömiä tasavaltojen täydellisen puolustuskuntoisuuden takaamiseksi“.

Siinä ovat kaikki ne lisäykset, jotka jaosto hyväksyi ja joita en vastusta, sillä ne tekevät teesit konkreettisemmiksi.

Mitä tulee toiseen osaan, niin siihen ei esitetty vähääkään vakavampia korjausehdotuksia. Tehtiin eräitä pieniä korjausehdotuksia, jotka kansallisuuskysymystä käsitelleen jaoston valitsema valiokunta päätti antaa tulevalle Keskuskomitealle.

Toinen osa jää siis sellaiseksi, kuin se on edustajille jaetussa painetussa aineistossa.

5. VASTAUS PÄÄTÖSLAUSELMAAN TEHTYIHIN KORJausehdotuksiin

huhtikuun 25 pnä

Vaikka Rakovski onkin kolmesti muuttanut ja nelinkertaisesti supistanut sitä päätöslauselmaa, jonka hän esitti jaostossa, niin olen kuitenkin päättäväisesti hänen korjausehdotustaan vastaan ja seuraavasta syystä. Meidän teesimme kansallisuuskysymyksestä rakentuvat siten, että me ikäänkuin käännämme kasvomme Itää kohti ottaen huomioon siellä uinuvat raskaat reservit. Koko kansallisuuskysymyksen me olemme asettaneet Iljitshin kirjoituksen mukaisesti, joka tietääkseni ei mainitse sanaakaan Länneestä, sillä kansallisuuskysymyksen keskus ei ole siellä, vaan siirtomaissa ja puolisiirtomaissa Idässä. Rakovski haluaa, että kääntyessämme Itää kohti me kääntyisimme samalla myös Länttä kohti. Mutta se on mahdotonta, toverit, ja luonnotontakin, sillä ihmiset kääntävät kasvonsa aina puoleen taikka toiseen, — on mahdotonta kääntyä samanaikaisesti kumpaankin puoleen. Me emme voi emmekä saa rikkoa teesien yleistä sävyä, niiden itäistä sävyä. Juuri sen vuoksi olen sitä mieltä, että Rakovskin korjausehdotus pitää hylätä.

* *
*

Minä pidän tätä korjausehdotusta merkitykseltään kardinaalisena. Minun on sanottava, että jos edustajakokous sen hyväksyy, niin teesit tulevat käännettyiksi ylösalaisin. Rakovski ehdottaa rakennettavaksi toisen kamarin siten, että siihen kuuluisivat valtioyhtymien edustajat. Hänen mielestään Ukraina on valtioyhtymä, mutta Bashkiiria ei ole. Miksi? Emmehän me hävitä tasavalloissa kansankomissaarien neuvostoja. Eikö Bashkiirian Toimeenpaneva keskuskomitea ole valtiolaitos?! Ja miksi Bashkiiria ei ole valtio? Lakkaako Ukraina olemasta valtio sen jälkeen, kun se on liittynyt Liittoon? Valtiofetishismi on sotkenut Rakovskin. Jos kansallisuudet ovat oikeuksiltaan tasa-arvoisia, jos niillä on oma kieli, tavat, elinolot ja tottumukset, jos nämä kansallisuudet ovat muodostaneet omat valtiolaitoksensa — Toimeenpanevat keskuskomiteat ja Kansankomissaarien Neuvostot, niin eikö ole selvää, että kaikki nämä kansalliset rakennelmat ovat valtioyhtymiä. Olen sitä mieltä, että me emme saa luopua, erikoisesti Idän kansallisuuksien suhteen, siitä näkökannasta, että tasavallat ja kansallisuudet ovat tasa-arvoisia toisessa kamarissa.

Rakovskia nähtävästi viehättää federation rakentamisen preussilainen systeemi. Saksan federatio on rakennettu siten, että valtioiden välillä ei ole yhdenvertaisuutta lainkaan. Minä ehdotan asian järjestettäväksi siten, että luokkaedustuksen — sellaisena on ensimmäinen kamari, joka valitaan Neuvostojen Yleisliittolaisessa edustajakokouksessa, — rinnalla meillä olisi kansallisuusedustus tasa-arvoisuuden perustalla.

Vallankumoukselle ovat tärkeitä ennen kaikkea Idän kansat, joilla on mitä kiinteimpiä yhdyssiteitä Kiinaan ja Intiaan, yhdyssiteitä kielen, uskonnon, tapojen y.m. alalla. Näiden pienten kansallisuuksien ominaispaino on paljoo suurempi kuin Ukrainan ominaispaino.

Jos me teemme Ukrainassa pienen virheen, niin se ei ole niin tuntuva Idälle. Mutta tarvitsee vain tehdä pieni virhe pienessä maassa, Adzharistanissa (120 tuhatta asukasta), kun se saa vastakaikua Turkissa, saa vastakaikua koko Idässä, sillä Turkki on mitä kiinteimmässä yhteydessä Idän kanssa. Tarvitsee vain tehdä pieni virhe kalmukkien pienen alueen suhteen, kalmukkien, jotka ovat yhteydessä Tiibetin ja Kiinan kanssa, niin se tuntuu paljoo pahemmin meidän työssämme kuin Ukrainan suhteen tehty virhe. Meidän edessämme on mahtavan liikkeen mahdollisuus Idässä, ja meidän on suunnattava toimintamme ennen kaikkea Idän herättämisen linjaa eikä ole ryhdyttävä mihinkään sellaiseen, mikä voisi vaikkapa epäsuorasti, vaikkapa välillisestikin väheksyä itäisten reunamaiden minkään erillisen, kaikkein pienimmänkään kansallisuuden merkitystä. Tämän vuoksi arvelen, että tällaisen suuren maan kuin Tasavaltojen Liiton, jossa on väestöä 140 miljoonaa, hallitsemisen näkökannalta olisi oikeudenmukaisempaa, tarkoituksenmukaisempaa ja vallankumouksellisesti edullisempaa,— olisi parempi järjestää niin, että siellä, toisessa kamarissa, olisi kaikkien tasavaltojen ja kansallisten alueiden yhdenvertainen edustus. Autonomisia tasavaltoja meillä on 8, riippumattomia tasavaltoja on myöskin 8, Venäjä tulee mukaan tasavaltana, alueita meillä on 14, tämä juuri

tuleekin olemaan se toinen kamari, joka heijastaa kansallisuuksien kaikki vaatimukset ja tarpeet ja helpottaa näin suuren maan hallitsemista. Tämän vuoksi olen sitä mieltä, että Rakovskin ehdotus pitää hylätä.

6. LISÄYS KANSALLISUUSKYSYMYSTÄ KÄSITELLEEN VALIOKUNNAN SELOSTUKSEEN

huhtikuun 25 pnä

Toverit, selostaessani teille kansallisuuskysymystä käsitelleen jaoston työtä, unohdin mainita vielä kahdesta pienestä lisäyksestä, joita ei saa jättää mainitsematta. 10. pykälän „b“ kohtaan, jossa puhutaan siitä, että perustetaan erikoinen poikkeuksetta kaikkia kansallisia tasavaltoja ja kansallisia alueita edustava elin yhdenvertaisuusperustoilla, pitää lisätä: „huomioiden mahdollisimman täydellisesti kaikki näiden tasavaltojen kokoonpanoon kuuluvat kansallisuudet“, sillä eräissä tasavalloissa, jotka tulevat olemaan edustettuina toisessa kamarissa, on monia kansallisuuksia. Ottakaamme esimerkiksi Turkestan. Paitsi uzbekkeja siellä on turkmenialaisia, kirgiisejä ja muita kansallisuuksia, ja edustus on muodostettava siten, että jokainen näistä kansallisuuksista olisi edustettuna.

Toinen lisäys aivan 2. osan loppuun. Se kuuluu:

„Sen erikoisen tärkeyden vuoksi, mikä on vastuunalaisten työntekijäin toiminnalla autonomisissa ja riippumattomissa tasavalloissa ja reunamaissa yleensä (kysymyksessäolevan tasavallan työtätekevien yhteyksien ylläpito Liiton koko muun osan työtätekeviin),

edustajakokous velvoittaa Keskuskomiteaa huolehti-
maan näiden työntekijäin erikoisen huolellisesta
valinnasta siinä tarkoituksessa, että he olisivat sel-
laisia, jotka turvaavat täydellisesti puolueen kansal-
lisuuskysymyksestä tekemien päätösten tosiasiallisen
käytännössä toteuttamisen“.

Vielä pari sanaa Radekin erään huomautuksen
johdosta, jonka hän esitti puheessaan. Tätä minulta
ovat pyytäneet armenialaiset toverit. Huomautus ei
mielestäni vastaa todellisuutta. Radek sanoi täällä,
että armenialaiset sortavat tai voivat sortaa Azerbaid-
zhanissa azerbaidzhanilaisia ja päinvastoin, azerbaid-
zhanilaiset voivat sortaa armenialaisia Armeniassa.
Minun on sanottava, että tällaisia ilmiöitä yleensä
maailmassa ei ole. On ollut päinvastainen ilmiö, että
azerbaidzhanilaiset, ollen Azerbaidzhanissa enem-
mistönä, sortavat ja surmaavat armenialaisia, kuten
tapahtui Nahitshevanissa, jossa surmattiin melkein
kaikki armenialaiset, ja armenialaiset taas surmaavat
kotonaan Armeniassa melkein kaikki tataarit. Niin
tapahtui Zangezurissa. Mutta että vieraassa valtiossa
vähemmistö sortaisi enemmistöön kuuluvia ihmisiä,—
sellaisia luonnottomia tapauksia ei ole ollut.